

SLOVENSKI

vestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 4. junij 1971

Štev. 22 (1507)

Odnos do manjšine in njenih zahtev

JE MERILO ZA
ODPRTOST
DO SVETA IN ZA
TOLERANCO

● Ni dovolj, da samo kričimo, kako odprti smo Avstrijci napram svetu, marveč se mora to tudi dejansko dokazati. V Avstriji se veliko govori o toleranci, ki pa je malo cenjena, kadar bi se morala nanašati na druge. Tako in podobno se glasijo ugotovitve v članku, v katerem glasilo gradiščanskih Hrvatov „Hrvatske Novine“ v zadnji številki ponovno poroča o nerazumevanju, ki vlada pri avstrijskem radiu glede zahteve gradiščanskih Hrvatov po lastnih radijskih oddajah.

● V glasilu koroške SPÖ „Kärntner Tageszeitung“ pa smo pred dnevi brali zanimive podatke, ki jih je omenjeni list zbral pri neki anketi, izvedeni med koroškim prebivalstvom. Ugotovljeno je bilo, da 60 odstotkov koroškega prebivalstva o manjšinskem vprašanju take-koč nič ne ve, da je dobrih 95 odstotkov za mirno sožitje obeh narodnostnih skupin in s tem tudi za dobrososedske odnose ter da se komaj 1 odstotek zavzema za ekstremizem.

Med prvim in drugim pravzaprav ni neposredne povezave. Pa vendar se tudi v teh dveh primerih vsiljujejo določene primerjave — ne nazadnje že zaradi dejstva, da gre tako na Gradiščanskem kakor na Koroškem za odnos do manjšine in do njenih pravic, ki jih je Avstrija dolžna izpolnjevati na podlagi ustave in zakonov ter še posebej v smislu določil državne pogodbe.

Pri tem je le postranskega pomena, ali gre pri gradiščanskih Hrvatih v tem konkretnem primeru za vprašanje njihove enakopravnosti udeležbe na javnih kulturnih ustanovah, kakršna je n. pr. tudi radio; ali pa je na Koroškem trenutno posebnost postavljena v ospredje morda vprašanje enakopravnosti slovenske manjšine v javnosti in posebej pri večinskem narodu in kakšnega razumevanja so deležne na pristojnih mestih.

Pri gradiščanskih Hrvatih vidimo, da o kakšnem razumevanju za njihovo zahtevo po radijskih oddajah v materinem jeziku trenutno ne more biti govora. Na merodajnem mestu, to je pri ORF, se — kakor beremo v Hrvatskih Novinah — baje bojijo, da bi hrvaške oddaje med poslušalci nemškega materinega jezika izzvale morebitne emocije in odpor do Hrvatov. In to je potem „argument“ za zavrnitev upravičenih zahtev manjšine po enakopravnosti, kakor jo ima zagotov-

ljeno v državni pogodbi! Naravnost presenetljiva je podobnost takih „argumentov“ na Koroškem. Tudi tukaj za izpolnjevanje obveznosti do manjšine očitno

Slovenski zastopniki

V NOVEM
PREDSEDSTVU SFRJ

V okviru ustavne reforme, o kateri trenutno razpravljajo v Jugoslaviji, bo prišlo do sprememb tudi v najvišjem vodstvu države, ko bo izvoljeno predsedstvo SFRJ, v katerem bo imela vsaka republika po tri predstavnike ter obe avtonomni pokrajini po dva predstavnika.

Po sklepu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije naj bi SR Slovenijo v predsedstvu SFR Jugoslavije zastopala poleg predsednika slovenske skupščine Sergeja Kraigherja, ki bo član predsedstva po položaju, še sedanjí predsednik jugoslovanske vlade Milja Ribičič in sedanjí član zveznega izvršnega sveta Marko Bulc.

niso merodajna ustavna in mednarodna določila, marveč morebitne „emocije“ in „nasprotovanja“ pri večinskem narodu. Da pa tako spoštovanje (beri: nespoštovanje) zakonov in pogodb tehnično pravičnosti ne bi potegnilo preveč na eno stran, se primerna utež položi tudi še na drugo stran: ker proti volji manjšine ne moremo izvesti ugotavljanja, tudi ne moremo napraviti dvojezičnih napisov zaradi odpora pri večinskem narodu. Res edinstven primer izravnalne pravičnosti!

Toda, gospodje, ki se navdušujete za tako logiko, ali ste se že kdaj vprašali, kje in v kateri pogodbi je predpisano ugotavljanje manjšine? Ali res še vedno niste spregledali, da vas v to slepo ulico silijo le tisti edini odstotek koroškega prebivalstva, ki je po ugotovitvah KTZ zagovornik ekstremizma? Prisluhnite rajše tistim 95 odstotkom, ki so menda za mirno sožitje obeh narodnostnih skupin in za dobrososedske odnose. Kajti če je ta njihova izjava iskrena (in v to prav nič ne dvomimo), potem bodo imeli tudi razumevanje za upravičene želje in zahteve manjšine; potem se vam ni treba bati „emocij“ in „nasprotovanj“, kadar gre za izpolnjevanje obveznosti, ki jih nalaga Avstrijski člen 7 državne pogodbe.

Enako kot gradiščanski Hrvati tudi koroški Slovenci poudarjamo: o odprtosti do sveta in o toleranci ni dovolj samo govoriti, treba je v tem duhu predvsem ravnati. Pri tem pa je tako na Gradiščanskem kakor na Koroškem najboljšje merilo ravno odnos do manjšine in razumevanje za njene upravičene želje in zahteve po resnični vsestranski enakopravnosti z večinskim narodom.

Lakota na svetu ne bi bila potrebna

Vedno spet je v svetovnem tisku zaslediti vesti in poročila, ki vedo povedati o bližnji „svetovni lakoti“. Številni strokovnjaki in tudi nestrokovnjaki pišejo o tem, da se bo človeštvo že v doglednem času znašlo pred splošnim pomanjkanjem hrane; da bodo ob sedanjí človeški eksploziji že kmalu izčrpane vse zmogljivosti v pridelovanju živil; da bo velik del svetovnega prebivalstva obsojen na smrt vsled gladi.

Po drugi strani pa je slišati tudi razne glasove, ki so mnogo bolj optimistični — napovedi ljudi, ki so prepričani, da lakota na svetu sploh ne bi bila potrebna, če bi človeštvo le hotelo izkoristiti vse svoje možnosti in sposobnosti.

Med take optimiste sodi tudi bivši ravnatelj zavoda za kmetijsko gospodarstvo na univerzi v Oxfordu Colin Clark, ki napovedi o bližnji „svetovni lakoti“ proglašaja za legendo in to legendo skuša ovreči. Sicer tudi Clark ne zanika dejstva, da obstaja na svetu lakota in podhranjenost, vendar dvomi o pravilnosti tozadevnih podtkov. Izdal je knjižico z obetajom naslovom „Človeštvo ne bo stradalo“. V tem svojem „programu za prehrano svetovnega prebivalstva“ se kritično bavi zlasti z ologo organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO).

Leta 1950 je prvi glavni ravnatelj FAO lord Boyd-Orr zapisal, da „sta podhranjenost in prava lakota vse življenje usoda vsaj dveh tretjin človeštva“. Clark pravi, da je ta trditve slonela na zgrešenih računih in netočne objave so sledile tudi v poznejših letih. Danes pa imamo maslene gore in kmalu bo preveč tudi žita in sladkorja. Po mnenju Clarka so potrebne natančne ugotovitve potreb, ki pa se ne smejo omejevati na starost ljudi, marveč morajo upoštevati tudi telesno težo in podnebje, pa celo tudi socialno ustaljene šege in navade.

Pri svojih raziskavah in ugotovitvah sledi Clark

zgodovini živilske proizvodnje od začetka poljedelstva (ko je bil človek nabiralec, lovec in ribič) preko še ne stalno naseljenih kmetov, ki so krčili gozdove (kar je še danes značilno za dele Afrike) do stalno naseljenih kmetov, ki intenzivno obdelujejo polje. Pri tem nakaže razliko med razvinitimi in nerazvinitimi deželami ter opozarja na začarani krog, ko bi razvite dežele od svojih presežkov živil lahko mnogo odstopile potrebnim deželam, katere pa nimajo denarja, da bi lahko plačale ceno, prevoz in razdeljevanje. Lahko ponujajo le zemeljske zaklade in poljske pridelke, katerih pa na svetovnem trgu zaradi subvencioniranih presežkov ne vidijo vedno radi.

Zato je izboljšanje proizvodnje (na primer pridelovanja žita) treba izvesti v zadevni deželi sami. Za proizvodnjo mesa, jajc in mleka je potrebna živina, ki jo je treba krmiti s smotno gojeno krmo katero je treba izboljšati z gnojenjem in genetično izbiro. Tudi namakanje se ne sme zanemarjati. Edino možnost za deželo v razvoju, da se finančno in s tem tudi prehranjevalno sanira, pa vidi Clark v tem, da izvažajo industrijsko blago.

Kot poseben „argument“ za svoje trditve pa navaja Clark dejstvo, da se na svetu trenutno izkorišča le ena tretjina možne orne zemlje. Če bi obdelali vsa možna površina, bi lahko zagotovili prehrano za 35 milijard ljudi, pod optimalnimi pogoji pa celo za 150 milijard. Končno pripaja do zaključka, da je lakota le v manjši meri manifestirano in tehnično vprašanje, v večji meri pa politično-gospodarski in predvsem organizacijski problem.

Nedvomno imajo taka in podobna dokazovanja svojo vrednost. Je pa pri tem seveda potrebno zlasti eno: boj proti lakoti ne bi smel biti povezan s prizadevanji za širjenje političnega vpliva, marveč bi moral biti velika manifestacija resnične mednarodne solidarnosti.

Avstrija priznala LR Kitajsko

Prejšnji teden je bilo hkrati na Dunaju in v Pekingu objavljeno skupno avstrijsko-kitajsko sporočilo, v katerem je rečeno:

„Vlada republike Avstrije in vlada Ljudske republike Kitajske sta sklenili, v skladu z načeli medsebojnega spoštovanja suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti, recipročnega nevmišavanja v notranje zadeve, juridične enakopravnosti in obojestranske koristi, da se medsebojno priznata dne 28. maja 1971, da navežeta diplomatske stike in v roku šestih mesecev izmenjata veleposlanika.“

Kitajska vlada spoštuje nevtralnost republike Avstrije. Avstrijska vlada priznava vlado LR Kitajske kot edino zakonito kitajsko vlado.

Avstrijska in kitajska vlada sta se sporazumeli, da na podlagi juridične enakopravnosti in obojestranske koristi ter v skladu z mednarodnimi običaji jamčita vso pomoč za ustanovitev veleposlanstva druge strani v lastni prestolnici in za izvajanje njegovih nalog.“

To zelo suhoparno zveneče sporočilo je zunanjí izraz sporazuma, ki sta ga Avstrija in LR Kitajska dosegli po dolgoletnih pogajanjih o normalizaciji medsebojnih odnosov. S tem se je končno tudi Avstrija pridružila velikemu številu držav, ki so tekom zadnjih let uradno priznale LR Kitajsko in s tem potegnile črto pod neslavno dobo po drugi svetovni vojni, za katero ni bila značilna le hladna vojna, marveč tudi dejstvo, da po številu prebivalstva največja država na svetu za veliko število držav uradno sploh ni obstajala. V zadnjih letih je na mednarodni politični pozornici tudi v tem vprašanju začela prodirati stvarnost in je zdaj le še vprašanje časa, kdaj bo LR Kitajska sprejeta tudi v krog Združenih narodov.

Nova vesoljska tekma med Ameriko in Sovjetsko zvezo

Trenutno je v teku nova zanimiva tekma med Ameriko in Sovjetsko zvezo, in sicer pri osvajanju vesolja ali točneje pri poletu na Mars. V Sovjetski zvezi so izstrelili na pot proti Marsu kar dve vesoljski sondi „Mars 2“ in „Mars 3“, v Ameriki pa so s štirinajstnevno zamudo, ki je nastala zaradi neuspeha „Marinerja 8“, poslali zdaj proti istemu cilju vesoljsko ladjo brez človeške posadke „Mariner 9“.

Sovjetski in ameriški program za osvojitve Marsa je vsaj na začetku močno podoben in bo potovanje do daljnega planeta trajalo 192 dni. Največja razlika pa je v teži: medtem ko tehta vsaka od obeh

sovjetskih medplanetarnih ladij kar po 4650 kilogramov, je novi model „Marinerja“ s svojimi 1000 kilogrami v tej primerjavi naravnost majhen.

Objavljeni podatki o obeh sovjetskih ladjah, ki sta bili izstreljeni na pot proti Marsu 20. oz. 28. maja, pričajo o postopnem sovjetskem raziskovanju vesoljskega prostora okrog Zemlje in drugih planetov našega sončnega sistema.

Vesoljski ladji imata očitno prave raziskovalne laboratorije, ki bodo usmerili svoje opazovanje na snemanje Marsovega površja in razjasnitev skrivnostnih svetlih peg, ki naj bi po mnenju sovjetskega znanstvenika Viktorja Davidova nastajale zaradi odbijanja sončne svetlobe od oblaka ledenih kristalov v Marsovi atmosferi.

Ameriška vesoljska ladja pa naj bi obkrožala Mars v široki orbiti z najvišjo točko 32.800 kilometrov in najnižjo točko 848 kilometrov. Med svojim poletom okoli Marsa, ki naj bi trajal približno tri mesece, bo „Mariner 9“ snemal površino „rdečega planeta“ ter pošiljal na Zemljo slike, ki bodo služile znanstvenikom, da določijo kraj, kjer naj bi leta 1976 pristala ameriška ladja „Viking“.

Novo vodstvo ÖVP

Danes se bo sestal kongres ÖVP, ki bo napravil konec dolgotrajnim ugibanjem o novem vodstvu stranke. Odločitev je pravzaprav padla že v sredo, ko so na seji političnega odbora sklenili, da se bo kot edini kandidat za funkcijo predsednika stranke potegoval dosedanji glavni tajnik dr. Karl Schleizer, medtem ko je za novega glavnega tajnika predviden dr. Kohlmaier. Seveda pa bo šele nadaljnji razvoj pokazal, če bo ÖVP v izvolitvi novega vodstva tudi že našla izhod iz sedanje težke krize.

UNIDO na Dunaju

Na Dunaju se je v torek začela posebna konferenca ustanove Združenih narodov za industrijski razvoj (UNIDO), na kateri se je zbralo okrog 400 delegatov iz 80 držav. Med udeleženci konference je več ministrov in visokih vladnih funkcionarjev ter gospodarskih in finančnih strokovnjakov.

Na dnevnem redu tega zasedanja so vprašanja načrtovanja, koordiniranja in financiranja pomoči državam v razvoju. Načrt o dejavnosti UNIDO v sedemdesetih letih je sestavil generalni svet te ustanove in podlagi spomenic in priporočil, ki so jih predložile članice UNIDO. Na konferenci naj bi predvsem podprli dejavnost UNIDO v smeri racionalnega investiranja kapitala.

Otvoritvene svečanosti se je udeležil tudi zvezni predsednik Jonas, ki je v imenu Avstrije pozdravil udeležence konference UNIDO ter naglasil važno vlogo te mednarodne ustanove.

V TRGOVINI IN V KMETIJSTVU

obstoj zagotovljen le v koncentraciji
potom kooperacije

„Produciraj to, kar trg zahteva“ in „Ne produciraj osamljeno, vnovčuj skupno“ sta gesli, na katerih ravni se v današnji industrijsko-konsumni družbi gibljejo vsa dogajanja, ki so kakorkoli povezana z oskrbo prebivalstva z živili. Ta oskrba je na eni strani osnovno gibalno za smer kmetijstva v proizvodnji in pri vnovčenju pridelkov, na drugi pa gibalno trgovine, ki v sebi že v veliki meri vključuje tudi živilsko industrijo. V trgovini z živili je koncentracija potom kooperacije, to je združne proizvodnje in delitve blaga dosegla v naši državi skoraj že optimalni obseg, v kmetijstvu pa stoji v bistvu še na začetku.

Do te ugotovitve razmišljajočega človeka privedeta dogodka zadnjega časa, ki ju je vredno zabeležiti in tudi ustrezno komentirati. To sta občni zbor ADEG centrale — osrednjega združenja trgovskih zadrug v Avstriji — in občni zbor Koroške Raiffeisnove zveze. Občna zbora sta na eni strani pokazala razmah koncentracije potom kooperacije v lastnih vrstah, na drugi pa naraščajočo potrebo medsebojne kooperacije v oskrbi prebivalstva z živili, da bo slednja v duhu Splošnega zakona o kmetijstvu zagotovljena od domačega kmetijstva in da bo istočasno zagotovljen obstoj tistih, ki kmetje ostali hočejo.

Izhodišče za oceno, kaj trg na živilih zahteva, je dejstvo, da trgovske zadruge in trgovska združenja obvladajo že blizu 90 odstotkov trga z živili. V enaki meri so verjetno medtem postali neposredni partnerji živilske industrije. Med njimi je ADEG najmočnejša skupina. Njena centrala je lani svoj promet povečala za 12,8 odstotka na 1180 milijonov šilingov, njene regionalne zadruge na grosistični ravni pa na 2013 milijonov šilingov.

Bolj kot to je vendar zanimiv razvoj dejavnosti ADEG na Koroškem, ki sodi med osnovne stebre te organizacije. Na Koroškem ima ADEG štiri zadruge s sedeži v Spittal, Beljaku, Celovcu in Wolfsbergu, ki združujejo skupno 530 trgovcev. Te zadruge so lani svoj promet povečale za 13,5 odstotka na 510 milijonov šilingov. V Beljaku imajo svojo sadno centralo, ki je lani svoj promet povečala za 14,5 odstotka. ADEG ima na Koroškem močno razvito servisno službo s svežimi živili, s katerimi oskrbuje tudi gastronomijo.

Obseg koncentracije, ki jo s posebnim ozirom na kmetijstvo predstavlja ADEG, pa je razviden iz tega, da je lani promet s sortimentom suhih živil narasel za 11,1 odstotka in zelenjavo pa za 12,2%. Da se ADEG pri svojih sortimentih poslužuje prvenstveno blaga avstrijskega izvora, je razvidno iz tega, da je njen uvozni oddelek dosegel lani le pičlih 90 milijonov šilingov prometa in da je slednji porasel le za 3,5 odstotka.

Po tem prikazu koncentracije potom kooperacije na trgu z živili si oglejmo še koncentracijo na področju kmetijstva. Po ugotovitvah na zadnjem občnem zboru je Koroška Raiffeisnova zveza dosegla lani blagovni promet v vrednosti 700 milijonov šilingov, njen bančni oddelek pa promet v vrednosti 19 milijard šilingov. Podobno kot ti številki ponazarjajo gospodarski pomen kmetijskega združenstva v deželi bilančna vsota njegovega osrednjega združenja v višini 1,5 mi-

lijarde šilingov in investicije v vrednosti 15 milijonov šilingov.

Blagovni promet se je v primerjavi z letom 1969 povečal za 15 odstotkov. Porast prometa je bil viden na vseh področjih, tako v splošnem blagovnem oddelku, strojnem oddelku s servisnimi postajami, tovarni krmnih mešanic ter v oddelku za promet z živino s tovarno mesnih izdelkov. Kako močno pa se tudi tukaj razvija koncentracija potom kooperacije, kaže porast prometa tovarne krmnih mešanic za 22,2 odstotka na 43.000 ton in dejstvo, da je Koroška Raiffeisnova zveza v sodelovanju s proizvodnimi skupnostmi samo pri pujskih ustvarila lani prometa za 18 milijonov šilingov.

Po tej poti je bila lani izpolnjena dolgotrajna vrzel na koroškem trgu z mesom. Na uspehih te kooperacije, za katero je bila pobuda dana s strani kmetijske zbornice, participirajo tako kmetje, ki zrejajo pujske, in kmetje, ki jih pitajo, kot pa koroška mesna industrija in konsumenti, ki imajo na razpolago dovolj mesa v kvaliteti, ki jo želijo. Poleg organizirane zreje in vnovčenja pujskov je k temu bistveno pripomogla kooperacija na področju pitanja in vnovčenja goveje živine, katere markanten primer je Rožanski krožek za pitanje in vnovčenje goveje živine.

Združništvo si tudi na področju kmetijstva osvaja nova področja dejavnosti: organizirano proizvodnjo in vnovčenje kmetijskih pridelkov oz. surovin živilske industrije ter pripravo teh za čedalje zahtevnejši trg z živili. V tem prizadevanju stojita za mlekom in žitom na Koroškem klavna živina in meso v ospredju zanimanja. Njihova prireja se večja, konsumenti pa se čedalje bolj koncentrirajo po mestih ter industrijskih in turističnih središčih. Pot med kmetom in potrošnikom postaja čedalje daljša.

Istočasno pa se število kupcev spričo koncentracije trgovine in živilske industrije naglo manjša. Toda ti kupci potrebujejo petdeset- do stokrat večje število živali za zakolj kot so jih potrebovali krajevni mesarji. Poleg tega zahtevajo izenačeno, standardno kvaliteto in so jo tudi pripravljeno ustrezno plačati.

Zato kmečkemu prebivalstvu v tem razvoju ne preostane drugega, kakor da s pomočjo svojega poklicnega zastopstva, to je kmetijske zbornice in združništva ustvari ustrezne proizvodne skupnosti, ki skrbijo tudi za enakomerno ponudbo in za vnovčenje pridelkov, kajti prodaja je v našem času težja od proizvodnje.

(bl)

Obmejni promet

MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO

V Ljubljani so se pred nedavnimi končali jugoslovansko-avstrijski pogovori o maloobmejnem prometu med obema državama. Jugoslovanska stran je pri teh razgovorih predlagala, naj bi tudi med Avstrijo in Jugoslavijo uvedli brezcarinski maloobmejni promet, kot je pred leti bil urejen med Jugoslavijo in Italijo in kot že dolga leta obstaja med Italijo in Avstrijo.

Na obeh straneh meje naj bi določili obmejni pas, v katerem bi s posebnimi carinskimi olajšavami ter v okviru blagovnih list in kontingentov spodbujali medsebojni blagovni promet. Po jugoslovanskem predlogu naj bi bil ta pas širok 50 kilometrov.

Ureditev take brezcarinske cone bi nedvomno vplivala na razširitev blagovne menjave med obema državama. Vendar pa izgleda, da na avstrijski strani ni dovolj zanimanja oz. razumevanja za tako poživitev sodelovanja (podobno se je izkazalo tudi med nedavnim obiskom slovenskih novinarjev na Koroškem in pri njihovem razgovoru s predstavniki koroškega gospodarstva). Vsekakor so v Ljubljani na avstrijski strani govorili le o možnostih za olajšave v okviru industrijske kooperacije, pri tem pa očitno pozabili, da se v praksi še ta — kakor je dovolj nazorno pokazal primer Gorenja — zelo lahko razbije na političnih predsodkih.

Človek skoraj ne more verjeti, koliko neresnic, laži se lahko pove v enem samem predavanju.

Dne 25. maja 1971 je v dunajski Katoliški akademiji predaval ddr. Richard Kerschagl o „socialnih, gospodarskih in političnih problemih manjšin na Koroškem in Gradiškanskem“. Pravzaprav obetajoč naslov, toda o socialnih, gospodarskih in političnih problemih ni bilo ne duha ne sluha, zato pa toliko več bajk in neresnic. Po vsem, kar je Kerschagl povedal, se človek prve za glavo, ko izve, da se z imenovanim pogovarja o sodelovanju menda tudi neki visokoškolski zavod v Sloveniji.

Predavatelj je pomešal strankarsko-politična vprašanja z narodnostno-političnimi. Pri tem je bilo čutiti, kako so mu socialisti „pri srcu“. Kerschagl je bil koroški brambovec, po drugi svetovni vojni pa se je udeležil londonskih pogajanj in je odločilno vplival na manjšinsko politiko konservativne stranke. Kljub temu pa očitno nima dosti pojma o koroških Slovencih.

Najprej tri resnice, ki jih je povedal: da so nekdanji voditelji koroškega obrambnega boja v veliki meri postali nacisti, posebej je imenoval Steinacherja in Fritza; da mora Avstrija dati koroškim Slovencem to, kar zahteva za južne Tirolce; da imajo Slovenci lastno gimnazijo. Ob teh ugotovitvah

je izustil še nekaj neobveznih fraz. Mnogo bolj obsežen je seznam neresnic, ki jih je povedal predavatelj. Pri tem so ga nemo gledali raz slik svetniki, poslušalci (informirani seveda) pa so majali z glavami. Takole je med drugim modroval: Maister da je zasedel Celovec; dve jugoslovanski diviziji sta napadli 6000 koroških brambovcov; volkswehrovci so bili po njegovem „nedisciplinirano krdelo“ itd. Nepravilni so bili tudi njegovi podatki o poteku plebiscita. Trdil je, da se begunci iz cone A na dan glasovanja niso mogli vrniti domov; zavezniška nadzorna komisija naj bi po nje-

postavili v Celovcu le peščico ljudi za upravo; čete vojskovodje Bulgarina so se bojevale na Koroškem s tolpami Vlasova; general „slovenskih meščanskih gard“ (!) pa se je maja 1945 obdal z dekliško gardo in dekleto so nosila „ogromne pištole“ in za pasom „sveženi bomb“...

Posebno zgovorne pa so njegove trditve o današnjem položaju koroških Slovencev: Slovenci na Koroškem imajo po njegovem štiri povsem slovenske elementarne šole; Avstrija jih umetno vzdržuje, samo da izpolnjuje mednarodne pogodbe; 90 odstotkov Slovencev obiskuje utrakvistične šole; poleg tega imajo Slovenci slo-

svoj sedež v Ljubljani, slovenske branilnice in posojilnice pa pokupujejo kmečka posestva itd.

Vsa vprašanja, razen topografskih napisov, so rešena — je izjavil ta resnicoljubni patriot, ki je negativno ocenil tudi še komuniste in Italijane. Italijani da 150.000 Slovencev ne dajo nobenih pravic, je menil. O ti pravici na Avstrijo! Največje zlo pri vseh zadevi končno vidi Kerschagl v tem, da se Slovenci tako branijo ugotavljanja.

Tako debelo se je mož lagal — pod sliko Sv. Trojice. Ko mu je eden izmed udeležencev med diskusijo ugovarjal, se je predavatelj razhudil in mu očital, da laže. Diskutant je slabo naletel tudi pri skupini „objektivno poučenih“ poslušalke, ki so ga enostavno proglasile za komunisto. Nadaljnjo razpravo pa je preprečil zastopnik Katoliške akademije, ki je diskusijo hitro zaključil.

Ze teh nekaj „cvetk“ zadostuje, da si človek ustvari sliko, kako ostudnih laži se poslužujejo določeni krogi, da bi v „pravem duhu“ manipulirali javno mnenje. In potem naj se še kdo čudi, da v Avstriji slej ko prej vlada miselnost šovinizma in nestrpnosti. Mislimo, da bi bilo takim ljudem treba z vso odločnostjo stopiti na njihov lažni jezik in onemogočiti njihovo neodgovorno početje!

CVETKE IZ ZELJNIKA

Katoliške akademije na Dunaju

govih besedah štela le 24 vojakov; po plebiscitu menda tudi ni prišlo do nobenih diskriminacij.

Tudi prikaz dogodkov leta 1945 je bil edinstven. Koroški partizani se ob njem lahko kar skrijejo, kajti vojski „osvobodilnega gibanja“ — člani nekdanjega Heimatschutza in 10.000 jih je menda bilo — so še pred zavezniški osvobodilni domovino in razorožili nemško vojsko; Angleži so korakali skozi Koroško in

vensko trgovsko akademijo (obstaja menda že štiri leta in vodi jo Tischler!) ter slovenski učiteljski seminar (učiteljske); slovensčina je uradni jezik na vseh južnokoroških sodiščih; železniške postaje so opremljene z dvojezičnimi napisi; deželnega glavarja je nazval za „gauleiterja“ in ga predstavil kot Slovence; za njegovo in njegove prišaste oddaja celovški radio „dnevno več ur v slovenskem jeziku“; NskS ima

POŠIROKEM SVETU

RIM. — Stopeneset tisoč pripadnikov treh največjih sindikalnih konfederacij je v nedeljo zasedlo središče Rima, zahtevajoč učinkovito uresničevanje gospodarske in socialne reforme, posebno pa tish ukrepov za rešitev južne Italije iz popolne zaostalosti. Ze v soboto je dvignila svoj glas levica v Milanu, kjer je petdeset tisoč demonstrantov pravtako terjalo učinkovite reforme ter stroge ukrepe zoper fašizem. Pomagala jim je Milva, ki je demonstrante podžigala s partizanskimi motivi. Ob istem času so se v Torinu spopadli demonstranti iz vrst levih gibanj z neofašisti, medtem ko so voditelji strank preživeli nedeljo na govorniških odrih; čez štirinajst dni bodo namreč v Italiji delne upravne volitve.

BUKAREŠTA. — V ponedeljek dopoldne je odpotoval romunski predsednik Nicolae Ceausescu na čelu številne delegacije na uradni obisk na Kitajsko, kamor sta ga povabila kitajska partija in vlada. Nato bo Ceausescu obiskal še Severno Korejo, Severni Vietnam in Mongolijo. Skupaj z njim so v delegaciji še predsednik vlade George Maurer, predsednik Manea Manescu in prvi namestnik zunanjega ministra George Macovescu.

DUNAJ. — Avstrija in LR Kitajska sta 27. maja navezali diplomatske stike. Na Dunaju in v Pekingu so objavili skupno sporočilo, ki omenja, da bosta državi odprli veleposlaništvi v pol leta. Zunanji minister Kirchschräger je na vprašanje, ali nameravajo navezati tudi diplomatske stike z Vzhodno Nemčijo, LR Korejo in DR Vietnamom, dejal, da je za zadaj dovolj to.

REKA. — Na Reki je bil ustanovljen prvi krožek samoupravljalcev pripadnikov italijanske etnične skupine. Krožki samoupravljalcev bodo po sklepu Italijanske Unije za Reko in Istro zamenjali dosedanje kulturne krožke. Naloga teh krožkov bo, da mobilizirajo proizvajalce italijanske narodnosti, da se čimbolj angažirajo v družbenopolitičnem delu, posebno v organih samoupravljanja.

AMAN. — Konec preteklega tedna so se v severni Jordaniji ponovno vneli hudi boji med vojsko kralja Huseina in palestinskimi komandosi. Palestinci ter arabski tisk obtožujejo jordanski režim, da skuša ponovno likvidirati palestinsko odpornišvo, amanska vlada pa to zanika ter skuša omalovaževati incidente, za katere daje krivdo Palestincem. Kot poroča kairski dnevnik „Al Ahram“, je v številnih arabskih prestolnicah prišlo do diplomatskih stikov, na katerih so proučili položaj v Jordaniji ter prišli do zaključka, da gre za poskus jordanskih oblasti, da dokončno likvidirajo palestinsko odpornišvo.

DUNAJ. — Na Dunaju je bila pretekli petek zadnja seja sedanje runde ameriško-sovjetskih pogajanj za omejevanje strateškega oboroževanja (SALT). V uradnem sporočilu so napovedali, da se bodo pogajanja nadaljevala že 8. julija v Helsinkih v skladu s sporazumom med ZDA in SZ o razširitvi pogajanj tudi na napadalno in obrambno orožje.

MOSKVA. — Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta SZ Nikolaj Podgorni se je 28. maja vrnil v Moskvo z neuradnega obiska v Kairu, kjer se je pogovarjal z egiptovskim predsednikom Anvarom el Sadatom. Med njegovim obiskom so v Kairu podpisali sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med državama. Kairski Al Ahram piše, da bo v Kairu kmalu sklicana seja ljudske skupščine, na kateri bodo ratificirali sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med ZAR in ZSSR. Ratificirani dokument bodo deponirali pri Združenih narodih.

BRUSELJ. — Obrambni ministri članic severnoatlantskega pakta (NATO) ki so 27. maja končali enodnevni sestanek, so sklenili, da je treba povečati izdatke svojih vojaških sil. Sklep je očitno posledica vztrajnega nagovarjanja ameriškega obrambnega ministra Melvina Lairda, ki je v svojem govoru poudaril, da se je treba z državami varšavskega sporazuma pogajati na pozicijah sile.

PRAGA. — Z burnim in dolgotrajnim ploskanjem delegatov in gostov Husaku in Svobodi (med katerima je na odru predsedstva stal Leonid Brežnjev) se je v Pragi zaključil v petek 14. kongres komunistične partije Českoslovaške. Na koncu zasedanja, ki so ga nekateri zahodni opazovalci ocenili kot „kongres normalizacije“, so izglasovali vrsto resolucij ter izvolili nove partijske organe.

LONDON. — Prvič po 45 letih stavka od torka naprej v Veliki Britaniji 15.000 delavcev na plavžih. Preložitev stavke tako dolgo, da bi britanska jeklarska uprava predložila kompromisni predlog, so sindikati, ki zahtevajo iste plače kot avtomobilski delavci, odklonili.

BUMERANG POLETNE KULTURNE PRIREDITVE

Kakor smo poročali tudi v našem listu, je bila prejšnji teden znova predvidena obravnava proti Marjanu Šturmu, ki se naj bi pred celovškimi okrajnimi sodiščem zagovarjal, kar je baže — kakor ga dolži obtožnica — „zlonamerno poškodoval javno lastnino“ ter „šalil uradno osebo“. Obravnava je bila spet v zadnjem trenutku odpovedana, obtožbenec zastopnik pa je baže zahteval preložitve procesa iz ven Koroške.

Sodniško zasledovanje slovenskega dijaka, ki je obtožen, da je na krajevnem napisu dodal slovensko ime kraja (in s tem opozoril na neizpolnjene obveznosti Avstrije do manjšine), z zanimanjem spremlja tudi jugoslovanski tisk. Ob predvideni obravnavi je mariborski Večer pod naslovom „Bumerang“ objavil članek, iz katerega povzemamo naslednje ugotovitve:

Bilo bi odveč opozarjati na to, da je ocena same škode zaradi odstranitve slovenskega napisu simbolična in kot taka posem drugorazrednega pomena: v bistvu gre za pritisk nacionalistične, slovenski manjšini sovrane srenje na oblasti, da kaznujejo namen, ki ga je imela sama akcija dodajanja slovenskega imena poleg nemškega, četudi to jasno in nedvoumno terjaja 7. člen državne pogodbe, t. j. javno opozorilo zaradi neizpolnjene obveznosti do manjšine!

Krog okrog Heimatdiensta pričakujejo, da bi lahko sodna obravnava in tudi obsodba, t. j. priznanje za krivega, vplivali na obtoženca ali na koga drugega, da ne bi več počenjal takih „kaznivih dejanj“. To bi bilo vsekakor naivno, saj jih ni mogoče izenačevati z dejanji razgrajevanja, ki namerno uničujejo togo grajske in druge napise. (Tiste, ki stojijo za procesom, navdihuje velikonemški duh, ki mu je lanska petdesetletnica plebiscita dala nov polet za dokončen obračun z manjšino. In tega tudi v nekaterih svojih izjavah niso mogli prikriti...)

Toda hujškanje na genocid je šlo molče mimo tistih, ki bi morali — če že ne v duhu avstrijske ustave, potem vsaj v duhu 7. člena državne pogodbe — odločno ukrepati. Tako odločno, kot bi morali tudi odstraniti leglo nacizma in njegovih podpornikov po mednarodnih normah, pa so na redkih procesih — bolj kot v sami Nemčiji — njegove vrhove, nacistične zločince, gladili z rokavicami.

Avstrijske policijske oblasti niso doslej niti v enem primeru zasledile in kaznovale tistih, ki so razstrelili in partizanski spomenik v Velikovicu, oskrunili grobišča protifašističnih borcev, trgali slovenske napise in tako dalje, kjer je seveda šlo za večjo in vse drugačno škodo kot jo npr. sedaj očitajo mladincem Šturmu.

Ali ne bo proces, ne glede na izhod, kot bumerang bolj prizadel tiste, ki so ga sprožili?

Letošnje XIX. poletne kulturne prireditve v Ljubljani so pripravili pod vtisom velikega uspeha lanskega ljubljanskega festivala, ko si je program ogledalo več kot 70.000 ljudi. Letos se je festival začel že 24. maja s III. mladinskim tednom, trajal pa bo celo poletje do 22. avgusta, ko bo Teatro Verdi iz Trsta v Križankah uprizorilo Puccinijevo opero La Boheme.

Ljubljanski festival je v zadnjih letih dosegel izreden razvoj. Nič več ni lokalna prireditev, s kvaliteto svojega programa sega že v evropski prostor. Kljub temu, da ima relativno skromno finančno podporo in kljub večji tradiciji in večji družbeni podpori dubrovniškega festivala, je vrsta uglednih jugoslovanskih strokovnjakov ugotovila, da je bil lanski program v Ljubljani boljši od dubrovniškega.

Od 3. do 6. junija je v Ljubljani mednarodni festival jazza. Tudi tu, kakor pri mladinskem tednu, je težišče na odbranih in v večini kar vrhunskih umetnikih. Naštetimo jih le nekaj — Modern Jazz Quartet, The Robert Patterson Singers, Stan Getz, Art Farmer, The Nucleus. Festival obsega tudi dva večera filmov na temo in razstavo znane slovenskega slikarja Franceta Slane o temi jazzu. V tem času je v Ljubljani tudi seja evropske jazz federacije.

Poletne kulturne prireditve se bodo uradno pričele 21. junija z domačim delom, opero Darjana Božiča „Ares Eros“ v izvedbi ljubljanske Opere. To bo sicer uradni začetek, vendar se bodo poletne prireditve pričele že 8. junija, ko bo krstna predstava Mateja Bora „Sole noči“ v skupni izvedbi Mestnega gledališča, ljubljanskega Festivala in RTV Ljubljana.

Srečanje zamejske mladine

V nedeljo 6. junija nas obiščejo mladinci iz Goriške. Čez dan si bodo ogledali naše kraje, zvečer pa bo pri Miklavžu v Bilčovsu srečanje goriških in koroških mladincev. Zaigrali nam bodo kratko veseligr in recitali nekaj pesmi. Predvsem pa bo srečanje služilo medsebojnemu spoznavanju zamejske mladine in diskusiji skupnih problemov.

Kdor se hoče tega srečanja udeležiti, naj pride ali v nedeljo do 14. ure k Dijaškemu domu v Tarviser Straži 16, odkoder bo peljal avtobus najprej v Sele in še kam in potem na večer v Bilčovsu. Lahko pa se kdo pridruži tudi še zvečer v Bilčovsu.

Torej že enkrat: Srečanje goriške in koroške mladine v Bilčovsu, odhod ob 14. uri izpred Dijaškega doma ŠSD v Celovcu, začetek kulturnega sporeda ob 19. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Mladina pri-srčno vabljenal!

Sicer pa bodo letošnje kulturne prireditve v znamenju opere. Organizatorji so si zagotovili sodelovanje ljubljanske in leipziške opere, Velikega teatra iz Lodza in Teatra Verdi iz Trsta. Seveda bodo program obogatili nastopi nekaterih znamenitih folklornih ansamblov (Bayanijan s Filipinov, znamenita ukrajinska Berjodka ter ansambel Lužiških Srbov), nastopila bo vrsta komornih orkestrrov iz Evrope ter znani West USA balet iz Amerike.

Torej bodo letošnje kulturne prireditve na zavidljivi kulturni ravni. Tudi letos se obeta obiskovalcem Križank, hale Tivoli in magistrata, kjer bodo vse te prireditve, marsikatera prijetna urica. Posebno operni del prireditev je sestavljen tako, da bo za ljubitelje operne umetnosti več kot privlačen.

Malo zrnja med plevami

V knjižni zbirki „Ethnos“, ki se znanja z nacionalnimi in jezikovnimi vprašanji, je izšel 10. snopič. Zvezek, ki nosi naslov „Volkstum zwischen Moldau, Etsch und Donau“, je izdala založba Wilhelm Braumüller Universitäts-Verlagsbuchhandlung. Uredil ga je Theodor Veiter, posvečen pa je Hieronymu Riedleru, novinarju južnotirolskega lista Dolomiten.

Avtorji knjige predstavljajo razne narodnostne probleme; nekaj je navedenih spisov o manjšinskih vprašanjih. Raven knjige pa nedvomno zmanjšujejo razni prispevki, ki enostavno niso na mestu. Tako že biografija Riedla odbija bralca; njegov življenjepis je podoben življenjepis pustolovca. Zlasti pa Manfred Straka — po izidu graškega Totengedenkbucha „pojem“ ne le za Slovence, marveč verjetno tudi za Avstrijce — dokaj neznanstveno piše o Štajerski oz. o njenem južnem delu.

Nemci so zanj seveda vsi in izključno nosilci kulture in napredka. Ko skuša oprati vest južnoštajerskih Nemcev, se zaletava v Ferencu in Bibra, ki sta proučila delovanje Nemcev v Jugoslaviji v prid nacizmu. Obratno pa citira Žebota, Pahorja in knjigo „Sitni in lačni Slovenci“, da bi „dokazal“, kako komunisti neuspešno rešujejo socialne, gospodarske in nacionalne probleme Slovencev.

Kljub takim in podobnim prispevkom ter obilici splošnih vojnih spominov je knjiga tudi informativna. Zanimanje koroških Slovencev pa zlasti pritegneta strokovnjaka Felix Ermacora in Theodor Veiter.

Ermacora raziskuje koroški plebiscit predvsem iz pravnega vidika, pri čemer pa je škoda, da ni poznal tozadevne slovenske literature oz. je šel povsem mimo nje. Primerja potek raznih plebiscitov po prvi in drugi svetovni vojni. Izlušči osnovni problem koroškega plebiscita in pokaže na diskrepanco med plebiscitno propagando (domovina, nedeljiva Koroška) ter dejansko odločitvijo med Avstrijo in Jugoslavijo, kot je na to državnopravno prav gledala zavezniška komisija. Ko navede zanimivo podrobno avstrijskih želja glede poteka plebiscita (Avstrijci so ob plebiscitu želeli izvesti ugotavljanje manjšine, kar pa so zavrnile zavezniške sile), se avtor članka izreče proti ugotavljanju manjšine (str. 123). Ne razpravlja pa o izpolnjevanju (ali neizpolnjevanju) obljub, ki so bile koroškim Slovincem dane pred plebiscitom.

Veiterjev prispevek nosi naslov „Varstvo in razvoj narodnosti malih ljudstev“. V ospredje postavlja

avtor enakopravnost narodov ter enakopravnost njihovih kultur. Ugotavlja, da veliki narodi še ne izgubijo substance, čeprav izgubijo velike manjšine; tudi velike manjšine malih narodov niso ogrožene v svojem obstoju. Povsem drugačen je položaj pri malih manjšinah malih narodov. Kot primer navaja koroške Slovence oz. Slovence sploh in poučarja, kakšen pomen imajo zamejski Slovenci za ohranitev slovenskega naroda. Izguba zamejskih Slovencev — pravi Veiter — bi bila za celoten slovenski narod „procentualna izguba ozemeljske in narodnostne substance naravnost katastrofalnega obsega“ (str. 316). Zato mora mali narod preko mej gojiti duhovno-kulturni in jezikovni stik s svojimi narodnimi manjšinami „ter prispevati h gospodarskemu razvoju teh narodnostnih manjšin“ (str. 317; podčrtal pisec teh vrst).

Veiter nakaže poti, kako se male manjšine malih narodov morejo ohraniti. Daje razne predloge političnega značaja (lastno zastopstvo v političnih forumih) in kulturnega značaja (povezanost z matičnim narodom ter nega knjižnega jezika), pokaže pa tudi negativne posledice za manjšino, ki so socialno-gospodarskega značaja (sprememba etničnega ozemlja zaradi industrializacije, tujskega prometa in gradnje velikih elektrarn, katerih energija služi predvsem gospodarstvu večinskega naroda). Za koroške Slovence predlaga personalno avtonomijo, ki bi morala biti uresničljiva tudi brez ugotavljanja manjšine.

Nedvomno zanimivi pogledi, ki pa jih bo zaplankana koroška družba gotovo omalovaževala.

Breže pred novo sezono

Na Petrovi gori v Brežah se bo v treh tednih spet začela sezona. Od 26. junija do 21. avgusta bo amaterski ansambel pod vodstvom arhitekta Sandlerja nastopil 35-krat, in sicer z veseligr Curtha Flatowa „Denar je v banki“ ter s ponovitvijo igre „Hadrijan VII.“ Petra Lukeja, ki ji je lansko sezono nagajalo slabo vreme.

V lanski 21. sezoni so imeli tudi precej denarnih skrbi, tako z vremenom, zaradi katerega so zgubili nekaj tisoč šilingov, kakor tudi s subvencijami, ki so postajale zmeraj redkejše. Kljub vsem težavam pa upajo, da bodo v letošnji 22. sezoni dobro odrezali.

Pri „Hadrijanu VII.“ bodo igrali skoraj isti igralci kot lansko leto, namreč Hannes Sandler v glavni vlogi, naprej Heide Lore Millonig, Irene in Josef Schuhmeyer, Robert Mösslacher, Heinz Köppl, Valentin Pagitz in drugi.

Kriminalno komedijo „Denar je v banki“ igrajo Hannes Sandler, ki je hkrati tudi režiser, Irene in Josef Schuhmeyer, Heide Lore Millonig, Waldemar Thalmann, Raimund Herrstein, Heinz Köppl, Franz Berger, Manfred Seidl, Reinhart Lehnert in drugi, ki so se izkazali že v preteklih letih kot izkušeni igralci. Komedija je doživela do sedaj že ok. 1800 uprizoritev in so jo prevedli tudi v skandinavske jezike ter v angleščino in turščino. Na Dunaju so jo predvajali v posebni avstrijski priredbi, v Brežah pa bodo letos uprizorili nemški oz. berlinski original.

UKANA

DRUGA KNJIGA

Naj se ta podvig razplete kakorkoli — vedel je, da je v nevarni mreži, iz katere za sedaj ni nobenega izhoda. Vse se razvija drugače, kot si je zamišljal. In ta prekleti gozd, ki ga ni ne konca ne kraja, ko da ne bi že hodil tod... Že zdavnaj bi morali priti do domačije, kjer bi povprašali za položaje partizanskih enot in prebili noč.

Vse bolj pogosto so morali počivati. Najprej so se pridušali njegovi, potem pa je potrpljenje minilo tudi oba Nemca. Ko le ni bilo obljubljenega zavetja, sta začela preklinjati in groziti Valjahunu, češ da jih je zapeljal.

Sredi noči je tudi Valjhun priznal, da so zašli in da prav nič ne ve, kje so. Kot preplašene izgubljene ovce so se strnili okoli njega in skupaj preudarjali, kaj naj ukrenejo. Zedinili so se, da pojdejo naprej, do prvega zavetja, ker jih bo sicer ugonobila mrzla in zavratna noč. Vrniti se niso hoteli, ker bi lahko še bolj zašli.

Proti jutru so bili izčrpani do skrajnosti in premočeni do kože. Gozda pa še ni bilo konec. Zato so si izbrali skupino strmjenih dreves, kjer sta Nemca postavila šotor. Pasji dreser je nato nalomil vej in zakuril, čeprav je bilo to proti vsem pravilom konspiracije.

Čepeli so okoli plamena, si greli otrple roke in si podajali čutarico ruma. Valjhun je otopelo strmel med drevje

in se spominjal materinih besed, naj pusti Ano. Ne zato, ker ne izhaja iz njim enakovredne družine, temveč zato, ker je takšne vrste ženska, ki prinaša moškimi nesrečo in ponižanje. Če ne bi bilo nje, bi bil sedaj v mestu, ne bi ga preganjal ta nori major. Ta je v njegovi zavesti nekakšen fantom, ki preži nanj, dokler ga ne bo ugonobil. Kaj, če bi ga prehitel? Da, ta misel je odrešujoča.

2

Proti jutru je nehalo snežiti. Rahla svetloba je preplavila greben, kjer so med divje razmetanim škrapljamim skalovjem rasle stare, razvejane bukve, pomešane z redkimi smrekami. Veter je trgjal kunjaste megle in nagibal vrhove smrek. Z drevja se je usipal sneg po položajih čete komandirja Orlova.

Primož, Vojko in Ana so spali skupaj v mitralješkem gnezdu pod košato smreko. Že nekaj dni so pričakovali nemški napad, zato je vsa brigada spala v gozdu pod milim nebom. V zavetja so nanosili smrekovih vejic ter se pokrivali s šotorskimi krili in koci.

Na spečo trojko v mitralješkem gnezdu se je usul moker sneg — votlo je zagrmelo. Ana, ki so ji v zadnjih dneh pustili živci, je preplašeno kriknila in se dvignila. Takoj za njo sta pokukala izpod snežne odeje Primož in Vojko. Mela sta si zaspane oči. Vsi trije so se začudeno spogledali, če naj venjamejo očem ali pa se jim morda sanja.

Med drevjem je motvilil četni dežurni s pomočnikom in brskal s palico po kupih snega, ki so pokrivali borce.

Prebujajočo se četo je spremljalo tiho preklinjanje in jezno rentanje. Začuden ni dal belino, ki je ščemela v očeh, so se dvigali iz zavetij, stresali s sebe sneg in si razmigavali otrple ude.

„O ti prekleti narobe svet, ali se bo pričela zima zdaj,

ko je že pomlad?“ se je jezil Primož in že postavljaj šarca na borbena mesto.

„Ali se mi je zdelo čudno, ko nam je bilo ponoči tako toplo, čeprav nas je prej vsako noč zeblo!“ je modroval Vojko.

Dekle pa je potožilo: „Toplo je bilo, toplo, a tako presneto trdo, da čutim sleherno vejico na telesu in sem vsa otrpla od ležanja.“

„Z nama boš šla,“ je dejal Primož. „V bojno patrolo, da si pregiblamo preležane ude. Danes pojdemo tako daleč, da se bomo po dolgem času najedli in pozabili na Nandotov redki resasti močnik in neslano krompirjevko.“

„Z vama grem, kamorkoli. Toda kaj bo, če medtem pridejo pome?“

Primož se je za hip zastrmel v njen blede obraz in temne kolobarje pod očmi. Tudi sam je že nekaj dni prav nerazpoložen pričakoval dovizijskih obveščevalcev, ki jih je bil napovedal Orlov. Ko so Nemci s topniškim ognjem zažgali položaje na sedlu in napadli z obeh bokov, se je četa le s težavo izvlekla iz klešč in se umaknila maščevalnemu udaru. Sedlo so pustili prazno. Brigadni štab jih je poslal v sestav zaščite divizijskega štaba, ki je vodil akcije napadajočih brigad.

Razpotegnjeni so bili po komaj zaznamem grebenu lahno valovitega sveta, na planoti, porasli s šimimi gozdovi, ki so se vlekli do roba nad Vipavsko dolino. Gozd je bil preprežen z redkimi cestami, priključenimi na italijansko vojno komunikacijo, ki bi jo bili Nemci radi znova osvojili in kontrolirali. Ob teh žilah je bilo nekaj vasi, samotnih zaselkov in skritih domačij, ki so jih obiskovale patrolje.

Nekaj dni je bilo na njihovih položajih čisto mirno, le na desnem krilu divizijskega razporeda je strahovito za-

Mednarodno kulturno popoldne v Globasnici

Na binkoštno nedeljo je občina Globasnica vabila na mednarodno kulturno prireditev, ki je bila na dvorišču restavracije „Juena“ v Čepičah.

Že uvodoma lahko zapišemo, da je prireditelj — občina Globasnica — imel lep uspeh, kajti prireditve se je udeležilo okoli tisoč ljudi, ki so prišli, da prisluhnejo pesmi in vidijo ples različnih narodov. Spred so po večini izvajale mladinske skupine iz Avstrije, Madžarske, Italije in Jugoslavije, kot prispevek domače občine pa sta na mednarodnem srečanju nastopila

oktet Janeza Petjaka in mešani pevski zbor domačega prosvetnega društva.

Slavnostni govor je imel župan Albert Sadjak, ki je ob tej priložnosti poudaril, kako velikega pomena je, da se narodi v Evropi srečavamo ob takih kulturnih manifestacijah, se med seboj povezujejo in zblizujejo ter spoznavajo kulturo sosednjih narodov, kar brez dvoma vpliva na dobro sožitje. Župan Sadjak je povedal, da je to srečanje v Globasnici posebno pomembno tudi zato, ker se odvija v letu srebrnega jubileja mednarodne federacije združenj za OZN.

Tako je ta prireditev res bila doprinos k prijateljstvu in razumevanju med evropskimi narodi. To je prišlo do izraza tudi pri govoru župana Sadjaka, saj je govoril v obeh deželnih jezikih, kar je pri pretežno slovenski publikii našlo veliko odobravanje. Pač pa v itak okvir mednarodne prireditve ni sodilo samo nemško napovedovanje sporeda. Pri pripravi bi vsekakor morali upoštevati, da bo prireditev na dvojezičnem ozemlju; zato je razumljivo, da je ta spodrslijaj pri obiskovalcih vplival nekoliko neugodno.

Nedvomno pa je prireditev v Globasnici bila lep prispevek k zblizjevanju med narodi-sosedi ter gre občini Globasnica in posebno pa županu vse priznanje.

O B V E S T I L O

Slovensko planinsko društvo v Celovcu obvešča svoje člane in prijatelje, da bodo kočo SPD na Bleščeči planini v soboto 5. junija 1971 obiskali člani Akademskega planinskega društva, ki zbira ljubljanske študente-planince.

Vabljeni predvsem naši študentje in mladi planinci, da bi se z ljubljanskimi prijatelji srečali na družabnem večeru, v nedeljo 6. junija pa se z njimi povzpeli na Jepo.

RAZPIS

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem razpisuje mesto sekretarja snujočega se študijskega in dokumentacijskega krožka. V poštev pridejo mladi koroški Slovenci — avstrijski državljani z visokošolsko izobrazbo, ki so pripravljani pričeti z delom na polnoma neraziskanem in neobdelanem področju. Plača po dogovoru.

Lastnoročno pisane prošnje s kratkim življenjepisom je treba poslati do 31. julija 1971 na naslov: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt.

Libuče - Pliberk

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je preteklo nedeljo vabilo na domačo kulturno-družabno prireditev, ki je bila pri Marinu v Libučah. Vabilu se je odzvalo veliko število obiskovalcev, ki so napolnili Marinovo dvorano.

Pretežni del kulturnega sporeda so pripravili mladi člani društva, kar je bilo posebno razveseljivo. Zaigrali so nam šaloigro „Mutasti muzikant“, s katero so pri občinstvu nalleteli na dober sprejem. In to je razumljivo, saj je igra polna hudomušnih dovtipov in poant, razen tega pa je bila igralsko dobro podana. Ne bomo naštevati posameznih igralcev, naj bo povedano, da so vsi od kraja odlično igrali. Pred nastopom igralcev nam je pod vodstvom Foltija Hartmana zapel društveni pevski zbor nekaj pesmi, zatem pa je predsednik društva „Edinost“ Lovro Potočnik po-

zdravil občinstvo in pri tem naglasil pomen kulturnega dela, ki je osnova za duhovno rast našega naroda. V imenu nastopajoče mladine je navzočim spregovoril Janko Kulmež, ki je pravtako iznesel nekaj spodbudnih misli za kulturno sodelovanje.

Nedeljska prireditev pri Marinu v Libučah je bila spet dokaz uspešnega delovanja pliberskega prosvetnega društva „Edinost“. Po kulturnem sporedu so za domače viže in ples poskrbeli muzikanti iz Celja, ki so na povabilo pliberskih prosvetašev prišli v Libuče.

Tako smo preteklo nedeljo bili deležni lepega kulturnega užitka in prijetne zabave, ki so jo nam posredovali naši prosvetni delavci. Vsem, ki so k uspehu te prireditve doprinesli svoj delež, čestitamo, mladini pa še posebej za dano pobudo.

Slovenski čebelarji obiskali Koroško

Čebelarstvo društvo Kamnik — Domžale je v nedeljo 23. maja priredilo izlet na Koroško, katerega se je udeležilo 40 članov imenovanega društva. Med drugim so obiskali tudi čebelarje v Kotmari vasi. Pred čebelnjakom Mirtija Čimžarja v Čahorčah je goste v imenu čebelarskega društva Kotmara vas pozdravil Karl Prušnik ter jim zaželel prijetno bivanje in srečno potovanje po naših krajih. Pri sprejemu sta bila navzoča tudi predsednik kotmirškega čebelarskega

društva Tomaž Sablatnik in tajnik Mirtija Čimžar. Po obisku pri Čimžarju so si gostje ogledali še čebelnjak Karla Prušnika. Pri Čimžarju so prijatelje iz Slovenije pogostili z odličnim domačim moštom — „koroškim vinom“. Med polovanjem po Koroškem je čebelarje iz Kamnika in Domžal spremljalo lepo sončno „čebelarsko“ vreme. Po obisku v Kotmari vasi oziroma Čahorčah so izletniki obiskali še Gospo Sveto in Vrbsko jezero.

Bilčovs

V sredo 19. maja 1971 smo se zbrali pri Miklavžu, kjer je bilo predavanje z diapozitivi o Indiji. Pripravil ga je naš mladi rojak Florijan Kropivnik, ki se je že pred leti podal na rajžo v to daljno deželo.

V mislih se nam je težko živeti in si predstavljati ta nam tako neznan svet. Vse, kar o Indiji vemo, smo pobrali iz knjig in časopisov ali slišali na predavanjih ter v radiu in televiziji. Zato so taka predavanja toliko bolj privlačna. Kot nam je Flori pripovedoval, je Indija tako velika dežela, da jo vsak, ki jo obišče, doživi po svoje in tudi tako opiše. Flori nam je prikazal delo z vzpenjačami, s katerimi spravljajo les iz visokih gora v dolino. Pri tem nam je opisal tudi stari način spravljanja lesa z roko, kako delavci menjaje se po skupinah valijo hlode v dolino. Trdo delo teh delavcev je marsikaterga med nami spominjalo na garanje malih kmetov pred nekaj desetletji tudi pri nas. Tehnika je blaginja za človeka, če jo z razumom uporablja.

Florija Kropivnika smo z veseljem sprejeli in lepo je bilo, da smo ga po dolgem času spet videli v naši sredi. Prišel je s svojo mlado ženo in sinčkom. Posebno nas je veselilo, da je tudi v tujini ostal zvest svojemu narodu in materinemu jeziku.

V okviru kulturne izmenjave med SPD „Zarja“ v Železni Kapli in SPD „Bilka“ v Bilčovsu so se nam kapelški igralci v nedeljo 23. maja v Miklavževi dvorani predstavili z veseloigro „Tripče De'Utolče“. Povsem uspešno uprizorjena komedija je navdušila gledalce, da so se kar lomili od smeha. Prav tako pa smo bili veseli našega mladega godbenega ansambla, ki nam je zaigral in zapel vrsto domačih viž in napevov.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

vabi na

VEČER NARODNIH PLESOV IN NAPEVOV

v soboto 5. junija 1971 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostovala bo folklorna skupina tovarne Sava iz Kranja. S to skupino so naši prosvetaši navezali prijateljske stike. K številni udeležbi tega večera, ki bo gotovo lepo kulturno doživetje, vabi društveni odbor

Železna Kapla

Igralci našega prosvetnega društva „Zarja“ so v nedeljo 30. maja 1971 na željo številnih ljubiteljev ponovili Držičevo komedijo „Tripče De'Utolče“. O uprizoritvi te komedije, ki so jo za letošnjo sezono pripravili igralci našega društva, smo že poročali. Poročali smo tudi o gostovanjih naših igralcev pri sosednjih društvih, kjer so uprizorjali imenovano komedijo. Zato tudi vemo s kakšnim uspehom so se ta gostovanja odvijala.

Tokrat naj naše bralce obvestimo, da so naši igralci s ponovitvijo te igre v Železni Kapli ponovno doživeli lep uspeh. Dvorana je bila spet nabito polna, tako da so igralci bili deležni vsega priznanja, gledalci pa so ponovno prišli na svoj račun.

Ko tokrat poročamo o ponovitvi Držičeve komedije v Železni Kapli, moramo zapisati, da je igralcem, med katerimi je nekaj obetajočih talentov, predvsem pa režiserju Jurčiju Pasterku uspelo uprizoriti komad, ki na naših odrih sicer ni v navadi. Kajti pri tej igri gre za povsem drug temperament, za življenje ljudi na jugu, ki ga je Držič mojstrsko prikazal v tej komediji. Zato je bila igra tudi za gledalce nekaj čisto novega. Vendar je bil strah, da pri publikii morda ne bo vžgala, povsem odveč. Obiskovalci so se takoj živeli v dogajanje in komedijo pozornost in polni smeha spremljali od prizora do prizora.

Kot smo že poročali, je vso tehnično opremo za to uprizoritev poskrbel režiser Jurčič, ki mu sploh gre zaslug, da je oder našega društva tako sodobno opremljen.

Po predstavi je naše društvo igralcem v zahvalo pri Tavčmanu v Lobniku, torej na domu našega režiserja, priredilo družabni večer. Ob koncu naj še povemo, da je to predstavo obiskal tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss, ki se je po prireditvi še dolgo zadržal v družbi naših prosvetašev.

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah

vabi na

PEVSKI KONCERT

v soboto 5. junija 1971 ob 8. uri zvečer v gostilni pri Svetiju na Plešerki ob Hodiškem jezeru.

Nastopila bosta moški zbor društva upokojencev iz Kranja in mešani zbor društva upokojencev iz Ljubljane. Po koncertu bo za zabavo igral godbeni trio iz Kranja. Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA

grmelno. Zato so se skušali zavarovati zlasti pred presenečenjem s te strani.

„Ne misli samo na to in ne boj se, saj imamo v vodstvu pametne in prizanesljive ljudi,“ jo je potolažil Primož. „Pripravi sem, da te Pemc ne bo dal ubiti.“

Toda še sam ni kaj dosti verjel svojim besedam. Vse te dni je bil razdvojen, nesrečen in mrk, in z nikomur razen s Travnikarjem in Vojkom ni govoril o dekletu.

Orlov je bil najprej zahteval, da dekletu razorožijo in zastražijo, pa se je komisar Pajk uprl. Poverilo jo je Vojku in Travnikarju, da sta pazila nanjo, in ostala je pri Primožu, kot se ne bi bilo nič zgodilo. Tudi drugi — vsaj starejši partizani — niso spremenili do nje odnosa. Le bolj zvedavo, z začudenjem in pomilovanjem so jo opazovali.

„Primož, le zakaj čakajo? Znorela bom od negotovosti,“ mu je dejala nekajkrat na dan. „Pošljite me že nekam! Tako težko prenašam Orlove poglede — rad bi me ubil, ne more skriti sovraštva in prezira. Bojim se ga, Primož.“

„Ne želi si jih. Kadar bodo prišli, bodo prezgodaj.“ Težko je bilo Primožu, da je ni znal drugače potolažiti. Tako neobgljena in vsa krhka je bila, tako brez volje do življenja. Vidno je hirala od strahu pred neznanim.

Takrat ji je bil Orlov dejal v obraz, da je zaigrala glavo. In če bi bil on na njenem mestu, da bi si ne želel drugega kakor hiter konec. Revolucija da ni sentimentalna nit do svojih ljudi, kaj šele do nasprotnikov. Tudi oni niso do partizanov. Tega bi se bila morala zavedati, še preden je prišla med partizane. Toda imela jih je za primitivce, seveda.

Nekaj upanja pa ji je vrnil Pajk, ko je ustavil Orlova, naj je ne straši in naj jo pusti, saj ji bodo sodili tisti, ki so za to poklicani.

Primož je bil Pajku za to hvaležen. Njegovi odnosi s komandirjem pa so postali še bolj zategnjeni. Posebno so

se zaostriji po partijskem sestanku, ki so ga imeli tisti dan po spopadu na sedlu in je Orlov pred vsemi komunisti dejal, da bo obveščevalna Ano prav gotovo likvidirala, saj drugega tako ne zasluži. In še to, da bo padel dvom o zvestobi sivi na vse, ki so imeli kakorkoli opraviti z njo.

Vsa četa je bila že budna na položaju v varstvu mrtvih straž, ko je Nande s pomočnikom privlekel po snegu italijanski kotliček ovsenega soka, ki ga je delil po desetinah, vsakemu po eno zajemalko.

Orlov in Pajk sta šotorila pod previsno skalo, neda-leč za četnim položajem. Tudi Orlov je bil slabe volje. Pajk je bil bolan, četa pa po zadnjih bojih zmanjšana za polovico. Le peščica starih borcev, ki so bili za težave bojov, lakote ter vse druge napore in nadloge manevrskega vojskovanja skoraj že neobčutljivi, je vdano prenašala usodo in ostala trdna. Mobiliziranci, ki se še niso bili vključili v četni kolektiv, so godrnjali in kritizirali, nekaj pa jih ni vzdržalo in so ušli.

Orlov je nagnil menažko in v nekaj požirkih spil zajtrk. Močnik je imel okus po svinjski piči. Na požiralnik so se mu prilepile ostre rese, da je začel kašljati, pljuvati in kleti.

„Prekleli bog kuharski! Švabi nas hočejo zastrupiti, vi pa nas boste zadušili s temi hudičevimi resami.“

„Jaz nisem mlinar ne intendant,“ se je branil Nande. „Skuham tisto, kar nam prinesejo. Pošlji no naše fante na svoj pest po pol prašiča, pa vam bom cvrl samo prato.“ Hehetaje je odvrlel kotel.

„Kaj pa čaj za Pajka, duše hudičeve? Ali boste komisarja kar pustili, da nam pogine? Vse, kar se vas suče okoli kuhinje, z intendantom vred, bom poslal minirat cesto.“

„Pravi drek, pa nas pošlji. Saj sem prej miniral, kot pa vlačil ta usrani kotel, ki ne bo nikdar nasitil vaših

praznih riti, pa čeprav bi imeli Jezusa, ki bi nam pomnožil kruh in ribe,“ mu je spotoma vrnil Nande.

Vsi so bili razdraženi, zadirali so se drug na drugega in se kregali za nepomembne reči. Bili so pač že do skrajnosti utrujeni in naveličani hudin velikih bojov, ki so črpali telesne, še bolj pa duševne moči posameznikov in vodstva vsega korpusa. Nekateri novinci so celo z nevoljo in godrnjanjem sprejemali dolžnosti straženja in patroljiranja, ugovarjali so desetarjem, skratka, kazalo je, da se bo četa razsula.

Edino Vojko in Travnikarjev sta ravnodušno gledala na položaj; tako sta pomirjevalno vplivala na Primoža, ki je bil zaradi Ane boleče prizadet.

Po ovsenem zajtrku so se fantje z Ano javili Orlovu, da gredo v bojno patrolo.

„Hudič naj vzame vse skupaj,“ je zarenčal Orlov. „Spej vi.“

„Javili smo se prostovoljno,“ je hladno odvrnil Vojko. „Ni nam do poležavanja po tem snegu, ko še ognja ne smemo zakuriti; ima nas, da bi jim malo podkurili.“

„In kaj vas še tako vleče?“

„Pajku bomo poskrbeli zdravila, drugim pa nekaj za zob, če nam bo sreča mila.“ je odvrnil Vojko in se skušal nasmejniti. Večkrat je s patroljnega ogleda pri- nesel tudi Orlovu kak priboljšek; taki priboljški so bili spodbuda za predrzne in vse tiste, ki so radi tvegali in sli sovražniku dovolj blizu.

„V redu. Toda kaj bo ženska z vami?“

„Lahko jo obdržite tu. Pajk nama jo je dodelil in ne boriva se zanjo.“

„Kar z njima naj gre,“ se je oglašil Pajk z ležišča v jami; bil je pepelnato siv v obraz, shujšan in žarečih očeh. Naposled je popustil tudi Orlov.

Nekje daleč, kjer so samo slutili dolino, je votlo za-

Einige Bemerkungen zum Minderheitsschulwesen in Kärnten

(7. Fortsetzung und Schluß)

Als Mangel ist festzustellen, daß (außer als Fußnote bei der Hauptschulstatistik, die Teil der amtlichen Statistik des LSR. f. Ktn. ist, siehe VEITER — S. 733—735) bei VEITER die Verordnung des LSR für Kärnten vom 15. II. 1965, Nr. 13/1965, mit der vom Kollegium des Landesschulrates zusätzliche Bestimmungen zu den Lehrplänen (im Rahmen der gesetzlich eingeräumten Ermächtigungen) erlassen wurden, nicht erwähnt werden; es sind damit die zusätzlichen Bestimmungen hinsichtlich der Lebenden Fremdsprache gemeint. Der § 6 (2) der bezogenen Verordnung lautet:

„An Hauptschulen, die im örtlichen Geltungsbereich des Minderheiten-Schulgesetzes für Kärnten, BGBl. Nr. 101/1959, liegen, wird — unbeschadet der Bestimmungen dieses Gesetzes — der Unterrichtsgegenstand Lebende Fremdsprache als alternativer Pflichtgegenstand (§ 8 Abs. 1 lit. d des Schulorganisationsgesetzes, BGBl. Nr. 242/1962), geführt, wobei die Erziehungsberechtigten zwischen dem Besuch der Unterrichtsgegenstände Englisch oder Slowenisch wählen können.“

Im § 7 dieser Verordnung wird gesagt, daß die Bestimmungen des Minderheiten-Schulgesetzes durch sie nicht berührt werden.

Diese Verordnung hat für die Hauptschüler zweifelsohne eine Härte beseitigt. Vorher mußten Schüler des 1. Klassenzuges der Hauptschule auf jeden Fall den in Kärnten eingeführten Pflichtgegenstand Lebende Fremdsprache Englisch besuchen, auch dann, wenn sie von den Eltern für den Slowenischunterricht nach dem Minderheiten-Schulgesetz angemeldet wurden und auch diesen besuchten. Mit dieser Verordnung — die bisherigen Bestimmungen blieben aber aufrecht — wurde eine zusätzliche Möglichkeit geschaffen, Slowenisch alternativ anstelle von Englisch zu wählen. Diese Möglichkeit entbindet die Schüler der Verpflichtung, im 1. Klassenzug, wenn sie sich für Slowenisch entscheiden, auch noch Englisch besuchen zu müssen. Deshalb ist diese Verordnung von Schülern und Eltern auch zustimmend zur Kenntnis genommen worden, was auch die Inanspruchnahme durch die Schüler beweist.

Mit dem Erlernen einer Sprache stößt man in Kärnten immer auch auf das Problem der Volkszugehörigkeit, weshalb viele Leute meinen, nicht auch Slowenisch lernen bzw. erlernen zu dürfen (bzw. ihre Kinder). Das Erlernen einer Sprache hat aber mit der Volkszugehörigkeit nichts zu tun und bedeutet nicht das Aufgeben dieser Volkszugehörigkeit. Allerdings dürfte das Erlernen der slowenischen Sprache für jedermann zur Erkenntnis führen, daß das sog. Windische nichts anderes als die slowenische Kärntner Mundart ist (daß damit zum Teil eine politische Frage gestellt wird, ändert daran nichts).

Von bestimmter Seite wird auch gegen die Bestimmungen des Gehaltsüberleistungsgesetzes 1946 betreffend den Nachweis der Befähigung durch Schulleiter und Lehrer in der Minderheitssprache zur Erteilung auch dieses Unterrichtes an Minderheitsschulen aufgetreten (derzeit in der Fassung der Novelle vom

9. Juli 1970, BGBl. Nr. 243, 244 gemäß § 37 Abs. 4 — unveränderter Wortlaut wie früher in § 37 Abs. 5). Von dieser Bestimmung kann, da der Schulleiter die erste Vertretungsreserve ist, nicht abgegangen werden. Für den Klassenlehrer ergibt sich die Notwendigkeit der Beherrschung der slowenischen Sprache, die durch staatsgültige Zeugnisse nachzuweisen ist, für alle Klassen der ersten drei Volksschulstufen, in denen sich angemeldete Schüler befinden; für den Unterricht ab der 4. Schulstufe in zweisprachigen Klassen werden aber auch einsprachige Lehrer eingesetzt, doch hat die Slowenischstunden ein Lehrer zu übernehmen, der auch für die slowenische Unterrichtssprache geprüft ist. Dasselbe gilt für den Slowenischunterricht an Hauptschulen. Dieser Lehrer hat im allgemeinen Slowenisch als

Fach im Rahmen der Hauptschullehrerprüfung abgelegt zu haben; dieser Zustand ist noch nicht überall, aber doch überwiegend erreicht.

Die Frage der Schulleiter an zweisprachigen Volksschulen kann nur so gelöst werden, daß die Anwärter rechtzeitig erkennen, daß es nicht außerordentlicher und übermenschlicher Anstrengungen bedarf, wenn man die slowenische Sprache nicht von Haus aus beherrscht, um sie zu erlernen und dann vor der Prüfungskommission die Lehrbefähigungsprüfung aus slowenischer Unterrichtssprache abzulegen. Auch in dieser Hinsicht gibt eine rechtzeitige Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht dem Kind eine bessere Ausgangsbasis. Die Einstellung zur slowenischen Sprache sollte sich zum Vorteil aller Betroffenen in positiver

Hinsicht festigen und in diesem Sinne eine Erweiterung erfahren.

Das Gehaltsüberleistungsgesetz findet mit seiner Bestimmung, daß „Leiter und Lehrer an Schulen oder Klassen mit einer anderen als der deutschen Sprache als Unterrichtssprache in allen Fällen die der Schulart entsprechende Befähigung zur Erteilung des Unterrichtes auch in der betreffenden Unterrichtssprache nachzuweisen haben“ auch auf das Bundesgymnasium für Slowenen Anwendung. Das heißt auch, daß der Direktor des Bundesgymnasiums für Slowenen auf jeden Fall die Lehramtsprüfung aus Slowenisch für allgemeinbildende höhere Schulen abgelegt haben muß, was z. B. vom Lehrer für Mathematik, Physik, Musikerziehung, Leibesübungen usw. nicht unbedingt verlangt werden kann; wohl aber muß auf jeden Fall der Nachweis der Beherrschung der slowenischen Sprache durch ein staatsgültiges Maturazeugnis nachgewiesen werden; in diesem Sinne ist auch VEITERS Feststellung (S. 727) zu verstehen, daß „in der Regel“ die Lehrer am Bundesgymnasium für Slowenen die Lehramtsprüfung aus Slowenisch abgelegt haben müssen.

Bei Studium von Prof. VEITERS Werk kommt man zum Schluß, daß er zum Minderheitsschulwesen des Burgenlandes bessere Unterlagen zur Verfügung hatte, weshalb auch manches ausführlicher dargestellt ist.

Auf Seite 609 werden die Lehrer an den Minderheitsschulen in Kärnten mit „Ende 1969“ ausgewiesen. Richtig hätte es dort zu lauten „mit Ende des Schuljahres 1968/69“. Der Klammersdruck „in 16 Untergruppen“ ist richtig selbstverständlich „in 16 Untergruppen“ zu lesen.

Die „Österreichische Schulstatistik, Schuljahr 1963/64“ weist auf Seite 8 die Zahl der Schüler mit slowenischer Unterrichtssprache an den Pflichtschulen in den Schuljahren 1950/51 und 1960/61 aus: 6.608 Schüler im Schuljahr 1950/51 und 3.562 im Schuljahr 1960/61. Das bedeutet einen Rückgang um 3.051 Schüler oder 46,6%. Die zu erwartenden Ergebnisse für 1970/71 dürften sich in der Größenordnung wie 1960/61 bewegen.

Die Minderheitsschule in Kärnten ist mit ein Teil der Entwicklung im Lande. Diese Entwicklung wird von der slowenischen Volksgruppe oft schmerzhaft vermerkt. Fragen aus anderen Bereichen spielen in die Angelegenheiten der Schule immer mit herein. Das Minderheiten-Schulgesetz ist geschriebenes Recht. Daneben gibt es ein ungeschriebenes Wohnheitsrecht (z. B. jahrelang keine Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht auf der einen Seite, auf der anderen Seite als Beispiel das Verlangen des Religionsunterrichtes und dessen Erteilung in der Muttersprache).

Wichtig scheint eine minderheitsfreundliche Grundeinstellung des Mehrheitsvolkes zu sein, die offene Probleme tatsächlich in Aussprache mit der betroffenen Minderheit einer so weit wie möglich einvernehmlichen Lösung zuzuführen gewillt ist und daß auch in Kärnten (VEITER, S. 500) an dieser Grundeinstellung nicht wird gezweifelt werden müssen.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala ena skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 21. julija do 10. avgusta t. l.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 500.—

(za ostale je treba plačati šil. 1000.—).

In vse skupaj poslati do najkasneje 30. junija 1971 na naslov: Počitniška kolonija Gasometergasse 10, 9020 Celovec — Klagenfurt.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavitelnege velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 30. juniju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi **zdravniško spričevalo**, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 10 dni pred odhodom skupine na letovanje. **Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.**

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- v težjih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.

Otroci pri zavodu niso zdravstveno niti neškodno zavarovani. Zato morajo starši v primeru bolezni povrniti stroške bolnice, v kolikor jim jih ne nadoknadi zavarovalnica, pri kateri so zavarovani.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev **le otroci v starosti od 9 do 14 let**, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju, **bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto.** Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejmemo, omejeno in da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKA

bobnelo. Takoj nato je v bližino položajev čete udarila granata z volim pokom.

„Kaj, hudiča, spet streljajo?“ se je zdrznil Orlov in prisluhnil.

Kmalu zatem je še enkrat počilo, granata pa je udarila že bliže.

Prav takrat se je med drevjem pojavil Nande s pomočnikom Janezom, ki je klavno zgrbljen in suh kakor koščica nesel kotel za rdečeličnim in od sonca ožganim kuharjem.

Orlov jih je ošinil z jeznim pogledom.

„Sem, duše kuharske, orkamadona.“

Kuharja sta nekam nerodno sledila jeznemu glasu in se še bolj nerodno postavila pred razkačenega komandirja. Tedaj je znova zlovešče zaplahotalo in granata je z molko udarila v skale. Ob puku je Janez stisnil glavo med ramena in se plašno oziral, kam bi skočil, če bo treba. Po bombardiranju na sedlu, kjer bi ju bile štuke skoraj pomedle s tal s kuhinjo vred, je bil zelo občutljiv.

„Prekleto, ta kotel in te svinjske rese v vodi, kjer sta si oprala noge... Glejta, kaj sta priklcala nad nas s tem smrdljivim dimom!“

„Pogasila sva. Ko se je zdanilo, je bil sok že kuhan.“

„Kaj, hudiča, spet streljajo?“ se je zdrznil Orlov in prisluhnil.

„Tih, Nande, in ne zagovarjaj se tako neumno. Poglej,“ se je Orlov obrnil v smeri kuhinje, kjer se je med redkimi debli sukjal dim.

„Nekaj se je moralo samo vžgati.“ Nande je bil prepaden.

„Prav nič se ni samo... Najraje bi vaju pri prič razorožil in vaju s tole geslapovko vred poslal na divizijo pred vojno sodišče,“ se je zaničljivo nakremžil Orlov in z obrazom pokozal na Ano, ki je povesila pogled in osramočena stremela v zasnežena tla.

„Nemcem izdajate položaje, ljudi. Streljati bomo začeli, nič ne pomaga. Če ne, nas bodo Švabi zmleli zavoljo takih zankmežev.“

„Naročil sem Janezu, naj pogasi ogenj.“

„Kaj me briga, kaj si naročil. Poglej dim, če nisi slep.“

„Zadelal sem ogenj s snegom,“ se je zagovarjal Janez. Bil je prestrašen in se je tresel kot pes v cerkvi.

„Vsaj uscal bi se na ogenj, če imaš še kaj moče v sebi, če ti ni že vse odteklo od strahu,“ je razjarjeno sikal Orlov.

Potem so umolknil in prisluhnil v tišino gozda. Čakali so, kdaj in kam bo spet udarila granata. Ko dalj časa nič ni počilo, je Vojko dejal: „Tovariš komandir, morda so udarile le slučajno v to smer. Nemci streljajo s topovi na slepo, da bi napravili preplah in zmedo. Dvomim, da bi se tako droben dim videl tako daleč.“

„Da bi bilo vsaj po tvojem,“ je že nekoliko bolj mirno dejal Orlov.

Med drevjem se je prikazal dežurni z dvema puškama na ramah, za njim pa je borec z orožjem v roki gnal stražarja, mobiliziranega novinca.

„Tovariš komandir, zasačil sem ga, ko je zaspal na straži.“

Orlovu so nabrekli žile na sencih in na vratu, ves zaripel v obraz je bolj grčal kot govoril:

„Tole naj bo četa in jaz komandir takšne drajne! Zastrupili nas hočejo, z dimom nas izdajajo Nemcem, stráže pa na ključnem položaju spe... Orkamadona, to se mora nehati.“

Vsi so molčali in nekam osuplo čakali na konec Orlovega preklinjanja, ki ga je prirojil balkansko-italijanskemu okusu.

„Zakaj si zaspal, govori.“

„Ker sem bil zaspan,“ je odgovoril stražar, bledikav fant, star kakih osemnajst let, ki so ga pred dvema mese-

cema mobilizirali v kranjskem predmestju. Nič mu ni pomagalo, da ga je nemška komisija izvrgla pri naboru, ne zdravniško spričevalo. Orlov mu je dejal, naj si s tem spričevalom obriše zadnjico, ker ga lahko dobi vsak simulant za slo okupacijskih mark. Fant pa se s tem pojasnilom ni sprijaznil, čeprav so ga želodčne težave po dveh mesecih partizanstva že precej minile.

Fant je Orlova že nekajkrat zamoril s svojimi telesnimi težavami. Ni si dal dopovedati, da ima njegovo življenje v boju za obstoj slovenstva večji smisel, tudi če bi lupil pri Nandetu krompir, kakor če v tovarni letalskih motorjev s fino mehaniko pomaga podaljševati vojno. Tako se je Orlovu zameril.

„Zaspan je bil, ali ste slišali? Kakor da mi nismo zaspali. Vsem vam je znano povelje, da vsakogar, ki na straži zaspi, ustrelimo na mestu. Dežurni, vzemi še dva moža, dajte mu lopato in naj si tamle v globeli skoplje jamo! Ko bo končal, me pokličite. Jasno?“

„Milost, tovariš komandir. Samo oči sem bil zatisnil, niti minuto nisem še spal, ko je prišel dežurni,“ je prosil fant in solze so se mu usule po licih.

„Odpeljite ga in nobenega pogovora več,“ je revsnil Orlov. Obsojencu je pokazal hrbet in dejal patroli: „Sedaj pojdite! Spričo topovskih strelav bodite previdni. Nemci tipajo za obrambnimi položaji.“

Patrolja je z obsojencem v gosjem redu zagazila v sveži sneg. Odšli so po grebenu, oddaljeni drug od drugega po nekaj metrov. Med drevjem so v globeli videli fanta, ki je kopal jamo, ob njem pa sta stala dva stražarja s puškama v rokah.

Nekaj časa so hodili molče, kakor omamljeni. Ko pa so na robu razsežne jase preudarjali, kod bi krenili, je dejal Primož:

Potovanje z otroki

Nikar ne bodite slabe volje, če morate na pot z otroki. Niti potovanje z dojenčkom ne bo prebudo. Le malo dobre volje in organizacije je treba, pa gre. Preden sedete na vlak ali autobus, pripravite v posebno torbo potrebno število stekleničk z mlekom, na vsako trdno privežite cuclji in vsako zavijte v mehak prtiček ali plenico. Poleg sodi še termos steklenica s toplo vodo, pa še plenice in nekaj vate; za vsak primer...

Tudi pri malo večjih otrocih pazite, da bodo dobili obroke hrane ob običajnem času. Zanje bodo primerni sendviči s sirom, drobno sesekljano zelenjavo in jajci. Pripravljen sendvič pokrijte še s tenko rezino kruha in vsak sendvič posebej zavijte, da bo na poti čim manj zapletov! No, poleg sendvičev je mogoče v torbi prenašati tudi puding in kompot, pa seveda sadje. Vsega tega bodo otroci na daljšem potovanju še posebej veseli. Seveda ne smete pozabiti na pijačo. Najbolj primeren bo nemara šipkov čaj z limono, ki ga imajo otroci zelo radi in je prijetno osvežilo.

Otroci, ki se na poti slabo počutijo, naj dobijo pred odhodom lahke zajtrke, ki pa naj bo vendar hranljivo. Še najbolj primerni so ovseni kosmiči. Ne pozabite na vrečko, v kateri naj bo mokra goba ali pa majhna brisača, s katero boste otroke po jedi obrisali. Pri prav majhnem otroku pa ne bo odveč, če boste na daljše potovanje vzeli s seboj tudi njegovo nočno posodico, saj je navadno prav s tem na poti največji križ. Sedaj prodajajo majhne nočne posodice iz plastične mase, ki so posebno primerne. Ne pozabite tudi na najljubšo igračo. Majhnim otrokom jo kar privežite na dolgemu traku okoli vratu, da ne bo vsakih nekaj minut na tleh.

To bi bilo menda vse. Če boste potovali takrat, ko je pričakovati najmanj gneče, tudi potovanje z otroki ne bo tako velika muka.

Vse, kar smo našli, vam bo prišlo prav tudi takrat, ko boste šli z otroki na celodnevni izlet ali piknik. Srečno!

Ze nekaj let nas morda navdušuje za fantazijski, nedragocen nakit: za velike uhane, živopisane ogrlice, brezštevne zapesnice. Zavoljo dokaj nizke cene so si mlada dekleta nakupila nekaj tega okrasja, starejše žene pa bodo raje še naprej nosile svoje družinske dragocene iz zlata in dragega kamnja (če jih imajo seveda). Vendar — zapomnimo si nekaj osnovnih navodil za nakup in nošenje tega fantazijskega nakita:

- Ne kupujemo imitiranega nakita, ki hoče izgledati

Nekaj o nakitu

koč "pravi". Izogibajmo se ponarejenih biserov in zlata za trobente. Če kupujemo nedragocen nakit, naj bo res moden, fantazijski.

- Nikoli ga ne ovesimo nase preveč — saj nismo noveletna jelka.
- Ne nosimo skupaj uha-

nov drugega tipa kot je ogrlica in obratno.

- Poleti ob morju lahko dovolimo fantazijski širši razmah in nosimo tudi velike živobarvne uhane, ki so pozimi sprejemljivi le za pustno maškerado.
- Ne nosimo uhanov in ogrlic k vetrovkam, zimskim hlačam in drugim izrazito športnim oblačilom.
- Ne nosimo cenene nakita k dragocenemu krznu ali dragim blagom. Ves učinek lahko postane cenen. Lepo blago bo lepše ob goli koži kot ob poceni ogrlici.

Pri sončnih očalih

MISLIMO NA ZDRAVJE NAŠIH OČI!

Razlika med dobrimi in manjvrednimi sončnimi očali je znatna. V interesu naših oči in njihovega zdravja bi morali vsi vedeti, na kaj je treba paziti pri nakupu sončnih očal. Ali so sončna očala zares potrebna? Ali lahko cenena očala škodujejo očem? Kako važna je barva stekel? Ali je nezdravo stalno nositi doma in na prostem temna očala? Ali moramo k zdravniku, da nam on predpiše sončna očala? Ali so plastične leče oziroma stekla uporabna?

Očesni zdravniki, optiki in drugi strokovnjaki soglašajo v tem, da je odgovor na ta vprašanja odvisen od vsakega posameznika, od zdravstvenega stanja njegovih oči in od namena, zavoljo katerega hoče uporabljati očala. Nekatera izmed teh vprašanj zaslužijo, da jih posebej obravnavamo.

● ALI SO SONČNA OČALA POTREBNA!

V zmernih conah je normalno oko vsekakor sposobno brez dodatnih pripomočkov opraviti s sončno svetlobo. Zdravniki menijo, da so obarvana očala samo takrat upravičena, kadar nam postane svetloba zares nadležna ali pa kadar lahko — predvsem pri ljudeh, ki dalj časa delajo na soncu — nastopijo okvare vida zaradi močne svetlobe. Tistemu, ki ima ob koncu dneva, ki ga je prebil na soncu, trudne, solzeče ali celo vnete oči, bodo sončna očala zagotovo koristila. Več ur trajajoča sončna ali slepeča svetloba lahko sposobnost gledanja ponoči in v temi zmanjša za 50 odstotkov. Kadar se ves dan zadržujemo na morski obali ali v visokih gorah, bi morali nositi sončna očala, moramo pa jih odložiti pred večerno vožnjo domov v avtomobilu.

Nikdar ne bi smeli podnevi in ponoči hoditi okoli s sončnimi očali samo zato, da bi bili videti zanimivi ali pa da bi prikrili, da pravzaprav potrebujemo korigirajoča očala — razen če nam jih očesni zdravnik ni predpisal. Stalno nepotrebno nošenje sončnih očal lahko privede do tega, da brez njih sploh ne moremo več gledati, ker nas nezaščiteni oči bolijo tudi pri normalni dnevni svetlobi.

● ALI LAHKO CENENA OČALA ŠKODUJEJO OČEM!

To je odvisno od mnogih zelo različnih okoliščin, tako da se odgovor glasi: mogoče je vsekakor. Neki strokovnjak je o tem vpra-

šanju soglasno z mnenjem večine zdravnikov in optikov iz vsega sveta izjavil naslednje: "Ceneni tipi obarvanih očal niso zadostno preverjeni in imajo celo vrsto optičnih napak. To velja posebno za cenena pihana stekla."

Mnoga sončna očala so slabe kakovosti. Njihovi izdelovalci trdijo, da so nepravilnosti večinoma tako neznatne, da jih kupec ne more opaziti. Ta dokaz pa ne drži, kajti če so napake majhne, jih očesne mišice skušajo popraviti. To utruja mišice in živce. Oči to morda ne bo uničilo, vplivalo pa bo na dobro počutje in razpoloženje in nam pokvarilo veselje do zadrževanja na soncu.

Ni nujno, da pride do tega, če se samo sončite in pri tem zaprete oči, da se spočijejo. Zadeva pa je drugačna, kadar berete, igrate tenis, se smučate ali več ur skupaj vozite avto po sončnih cestah. Pri tem so vaše oči stalno zaposlene, premikajo se gor in dol, z ene strani na drugo, gledajo iz bližine v daljavo, skratka, gledajo skozi celotno površino stekel. Stalno prilagajanje neuporabnim lečam pogosto privede do glavobola. Kadar oči tako intenzivno delajo, morajo biti sončna očala prav tako dobro izdelana kot korekturna očala, predpisati pa jih mora očesni zdravnik ali optik.

● KAKŠNE TIPE OČAL NAJ IZBEREMO!

Sončna očala imajo tri vrste stekel: barvna, polarizirajoča in prevlečena stekla.

Barvna stekla zadržujejo nekatere vidne in nevidne ultra vijolične ter infra rdeče žarke. Ta učinek dosežejo z dodajanjem kemijskih dodatkov steklenih snovi.

Polarizirajoči zaščitni filtri, bodisi iz stekla ali iz umetne snovi, imajo vgrajen "optični žit", ki izključuje učinek odbijanja žarkov z zrcalnih površin ali ga vsaj zmanjša. Takšna očala, na primer, omogočajo ribiču, da lahko vidi skozi vodno površino, kar bi bilo sicer zaradi zrcaljenja nemogoče. Voznika avtomobila ščitijo takšna očala pred refleksi s havbe lastnega motorja ali pred tistimi s ceste.

Prevlečena stekla imajo na površini tanko kovinsko plast, ki jo v brezračnem prostoru napihajo na prednjo ali zadnjo stran ali pa na obe strani stekla.

● KATERA BARVA JE NAJBOLJŠA!

V Evropi dajejo prednost rjavkastim, modro sivim in zelenkastim steklom. Praviloma je čista siva, rjava ali dimnata barva najugodnejša. Tudi zelenkasti odtenki so priporočljivi. Rumena barva sicer povečuje kontraste in je

Znate telefonirati?

— Bodite kratki; morda še kdo čaka na številko, s katere kličete, in številko, s katero govorite!

— Med telefoniranjem bodite vljudni: tudi takrat, ko se vaš sogovornik vede prav nasprotno!

— Bodite umirjeni tudi takrat, ko fisti z druge strani žice ne zna nehati pripovedovati!

— Če kdo med tem, ko telefonirate, potrka na vrata, prekinite za hip telefonski pogovor in se predtem — seveda — opravičite!

— Bodite ljubeznivi tudi, če nekdo po pomoti pokliče vašo številko!

zato primerna za oblačne dneve, vendar bi jo smeli izbrati le, če nam to svetuje zdravnik ali optik. Modra ali rdeča stekla so za zaščito pred soncem neuporabna. Pogostne trditve, da so rumena stekla primerna zlasti za vožnjo ponoči, ni do sedaj potrdila še nobena avtoriteta, kajti rumena barva požira modre in zelene odtenke, ki so važni za gledanje ponoči.

● KAKO TEMNA NAJ BI BILA SONČNA OČALA!

To je odvisno od namena uporabe. Najtemnejši toni so sicer za sončenje ali na snegu, ki nanj sije sonce, zelo primerni, so pa lahko smrtno nevarni, kadar vozimo avto pri menjavi iz slepeče svetlobe v globoko senco.

Večina ljudi kupuje svetla očala. Vzrok je ta, da očala tudi v močno razsvetljeni trgovini delujejo temno in se šele ob morski obali ali pri smučanju v soncu, kjer je svetloba dvostokrat do tristo krat močnejša, izkažejo preveč svetla. Najbolje je, da z očali stopimo na cesto in jih preizkusimo v sončni svetlobi. Za uporabo v zmernem podnebju veljajo pri očesnih zdravnikih in optikih za primerna očala tista, ki vsrkavajo 65 do 70 odstotkov svetlobe.

Ker z očali ponavadi ne ravnamo preveč nežno, moramo paziti tudi na kakovost in odpornost okvirov. Tečaj, ki povezuje okvir s kobilico, je pogosto šibka točka. Proizvajalci, ki znajo dobro kalkulirati, pritrjujejo oba dela kratko malo z zatikom namesto z vijakom ali z zakovico. Kot vidimo, je treba pri nakupu očal misliti na več stvari, kot bi si bili sprva mislili.

Poskusite!

SADNI RIŽ

1/2 l mleka, malo vode, žep soli, 2 žlički sladkorja, 14 dkg riža, 2 žlički surovega masla, rumenjaki, 1/2 limonine lupinice, 4 breskve, 2 žlici sladkorja.

Mleko, vodo, sol in sladkor zavremo, dodamo prebran in opran riž in ga od začetka stalno mešamo, pozneje pa ga pustimo ob robu štedilnika, da se enakomerno zmeha. Nato dodamo surovo maslo, rumenjaki, naribano limonino lupinico in ponovno dobro premešamo. Hladen riž nadevamo v plitvo skledo in ga obložimo z razpolovljenimi breskvami, ki smo jih dušili s sladkorjem. Sok od breskev ponudimo posebej.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA

Orlov se prekleto moti, če misli s terorjem napraviti disciplino, kakršna je bila včasih v četi. Če ga Pajk ne bo mogel ukrotiti, ga bo lomil tako dolgo, da ga bo kdo ob kakšni priložnosti pritisnil."

Vojko in Travnikarjev sta samo prikimala in spustili so se čez jaso, ki jih je pripeljala na kolovoz. Potem so se počasi spuščali navzdol skozi zasneženi gozd. Hodili so že dobro uro, pa še niso nalezeli na kakšno sled. Naposled se je drevje razredčilo. Prišli so na senožeti, za njimi pa se je nad obrobjem gozda kadilo. Na razglednem mestu so se ustavili in opazovali hišo z gospodarskim poslopjem. Čez čas je prišlo na prag mlado dekle, vrglo nekaj kokošim in se vrnilo v hišo.

Vojko samotnim domačijam ni preveč zaupal. Odkar se je pojavila bela garda, so tudi sovražne skupine krožile po zaselkih, se skrivale po hišah in napadale patrolje in kurije. Zaradi vpliva duhovščine je bilo že precej grun-tarskih sinov po belih postojankah.

Vojko je Primoža s pomočnikom in Ano razpostavil v primerne razdalji okoli hiše, sam pa se je v spremstvu Travnikarjevega s puško v rokah spustil k hiši.

V veži ni bilo nikogar. Brez trkanja je vstopil v prostrano izbo. Tu sta sedeli za mizo dve dekleti, ki se nista prav nič prijazno zazrli vanj. Na partizanski pozdrav mu nobena ni odgovorila. Neprijetno tišino je skušal premagati s prijaznim vprašanjem, kako se kaj imajo in kaj je novega.

"Slabo," je odgovorila starejša. "Partizani so nam vse pobrali."

"Kako vse?" se je začudil Vojko. "Najbrž to niso bili partizani, temveč belogardisti, preoblečeni v partizane," je skušal braniti čast osvobodilnega gibanja.

"Beli niso bili. Tem ni treba krasti kmetom. Vojska so." "Orožje in hrano jim pošiljajo Angleži," je rekla mlaj-

ša in podcenjevalno, vendar pa s strahom motrila fanta, ki je stal ob vratih in se igral z ostrirojsko puško.

"Kdo vam je to navzel? Beli so pri Nemcih, oni jih oskrbujejo," je skušal nato praktično vplivati. Malo se je prestopil in se ustavil pred povečano družinsko sliko, kjer sta sedela mati in oče ter stali štirje otroci: dve dekleti in dva fanta.

"Kje imata očeta?" "Ze nekaj let je pokopan," je odgovorila starejša.

"Kje pa je brat?" Dekleti sta se spogledali in nobena ni hotela odgovoriti.

"Sta pri belih?" je vprašal precej ostro. "Ne vemo... Eden se ni vrnil iz italijanske vojske, drugi pa je na delu v Ljubljani."

Vedel je, da se je zlagala, zato se mu ni zdelo preveč varno zadrževati se.

"Nekaj nam bosta skuhalo," je dejal ukazovalno, kot se je bil naučil pri minercu Marku.

"Ničesar nimamo. Vse so nam pobrali partizani, prav zares."

"Skleda žgancev in skledo mleka bosta pripravili. Čez pol ure pridem iskat. Če ne..."

V kamri je zakašljala mati. Videl jo je, kako je vsa rumena ležala na postelji.

"Kar skuhajta jim. Če ne bi bili lačni, ne bi zahtevali." Zahvalil se je ženski in zapustil hišo.

Čez pol ure se je vrnil z Ano. Žganci so bili kuhani in zabeljeni, ob njih pa velika skleda, polna mleka. Dekleti sta rekli, naj pojedeta v hiši, a sta odklonila. Ana je zaprosila gospodinjjo za nekaj čaja in žganja, da bi zdravila Pajka. Pobrala sta vse skupaj in odnesla na rob gozda, kjer je gospodoval nad okolico Primožev šarec. Fantje so se grelj na soncu, ki je pošiljal tople žarke z

jasnega neba na krhki pomladanski sneg, da se je vidno sesedal in talil.

"Stavim, da so se okoli deklet smukali belogardisti in da verjetno vzdržujeta stike z brati. Mlajša je govorila kot kakšen belogardistični agitator. Če bomo še nadzorovali ta sektor, bomo morali biti pri tej hiši zelo previdni. Še dobro, da se je dekle izdalo, ali ne Primož?" je dejal Vojko in spravil žlico.

"Dolgi lasje — kratka pamet, je večkrat dejal moj oče," je potrdil Primož in dodal resno: "Žganci in mleko pa so bili kljub temu dobri in dovolj je bilo. Vidim, da si kot po navadi pri skopuhih naročil za deset lačnih, čeprav nas je samo pet."

Vojko se je zvito nasmehnil: "To je dvakrat koristno: ker so polni naši trebuh in ker bodo belogardisti prepričani, da patroljiramo z močnimi silami."

Po dolgem času spet sili, so zadovoljno odšli naprej po globeli, še bliže k cesti, po kateri bi lahko prišli Nemci tudi z motorizirano kolono. Preden so dosegli cesto, so nalezeli še na nekaj osamljenih domačij. Povsod so jih sprejeli hladno. Ljudje so bili nezaupljivi in prestrašeni. Kot bi jim ne verjeli, da so partizani.

Potem so se previdno spustili v bližino ceste in postavili na hrib nad ovinkom zasedo.

3

Medtem, ko je bil del Vojkovega voda v patrolji, sta se napotila na položaje čete Orlova komisar Gorazd in novi bataljonski komandant Dren. Oba je zanimalo nenavadno odkritje gestapovske agenture. Pokol Drenovega bataljona na Pokljuki jima je potrdil prepričanje, da je boj proti notranjemu sovražniku v enotah prav tako važen kot boj z odkritim sovražnikom.

(Nadaljevanje sledi)

Komu bije Kokotova URA VESTI?

Vsak čas ima svojo umetnost, mo se učili že kdaj. Vendar dalje ko prebiraš pesniško zbirko Ura vesti, ki jo je izdal Andrej Kokot že kot svojo drugo knjižico, bolj se ti zdi, da je treba gornjo trditve razširiti: ne samo vsak čas, vsak prostor in vsaka družba določenega prostora imata svojo umetnost, svojo literaturo, svojo liriko. Kokot je lirik, rahločuten, resen oblikovalec trpkih podob, vreden duhovni potomec trpkosti satiričnega avtorja Svojenjega obaceja — velikega Drabosnjaka. Z njim ima Kokot skupni prostor: ne samo geografski — kostanjske rebri, temveč tudi duhovni — družbeno kritični. In ni potreben velik duševni napor, da odkriješ lok, ki povezuje dve stoletji in več:

*Vino pyje moi sourashnik
noi gre prate jest,
Jas mam pa glib tui doru
damam ano doru viest...
(Svojenji Obace)*

*Vprašal sem
tisoč ljudi
kje je naša vest?
Vsi so molčali,
kot skale, vsi so molčali...
(Ura vesti)*

„Kokotova osebna bolečina postane pomembna za čas in prostor, v katerem so pesmi nastale...“ mu je zapisal na platnice esejist Mitja Mejak. Zelo po pravici, z enim samim pridržkom — če bo na zbirko v koroškem prostoru samem več odmeva, kakor so ga deležne dandanašnji pesniške zbirke (nemške na Koroškem, kajti drugače bo pesnikova bolečina registrirana, samo na študijskih straneh slovenskih literarnih zgodovinarjev... To pa prav gotovo ni njen namen.

Pričujoči tekst ni „strokovna“ kritika Kokotove umetniške izpovedne sile. Takšno je pisec zasledil v letošnji 7. številki revije „Jezik in slovnost“ in v 5. številki mariborskih „Dialogov“. Morda in verjetno je zbirko še kdo strokovno ocenil.

Pisca teh vrst je pri prebiranju Ure vesti prevzelo, pretreslo žalostno dejstvo, da Andrej Kokot kakor vpijoči v puščavi na mnogih premmogih straneh dopoveduje svojim koroškim rojakom, bratom po krvi, KAKO nedopovedljivo SAM da je (Najina srečanja, Samotna pot, Samota, Ostal sem sam, O pesem, Samoti, Kot osamljen stavec i. dr.). To ne more biti samo odmev sodobne človekove odtujenosti v topem razčlovečenem svetu vseмогоčne boginje Tehnike, saj je Celovec, v katerem pesnik službuje, prebiva, še zelo „domače“, provincialno skromno, skorajda podeželsko mesto; in vendar roži in obupuje:

*„Moj glas ne daje več odmeva,
le samota mi je še vodilo.“*

Ta Kokotova resignacija je simptomatična za tisto skupino slovenskih koroških izobražencev, ki se je oblikovala po zadnji vojni in na katero se neki „narodni voditelji“ zmeraj spet z velikim ponosom, a čisto neutemeljeno, sklicujejo, češ končno imajo tudi koroški Slovenci zarodek, „svoje ga meščanstva“ ipd. Resnica je čisto drugačna: to meščanstvo zadošča samo sebi, toliko, da se kot „cvet naroda“ ta ali drugi prikaže na kaki kulturni prireditvi; duhovni delavec pa — in mednje sodi Kokot kot pesnik — nikjer na svetu ne bi mogel biti tako obupno osamljen, tako samemu sebi prepuščen, kakor je v Celovcu.

Seveda vem: vsak akt umetniške ustvarjalnosti je proizvod „samote“,

štirih sten. Ne gre za to osamelost, gre za pomanjkanje komunikacije med maloštevilnimi slovenskimi meščani, saj ni srečanj med njimi ne v mestu samem ne na deželi, da bi se menili o družbeno-političnih, narodnih, kulturnih vprašanjih. Korošci se — škoda da je tako — od Tržičanov ne znamo naučiti. Pred nekaj leti je eden „vodilnih“ sanjal o Kul-

eseji, Omani in Januši razstavljali, Weissova o sodobnem slikarstvu predavala, kladivarji pri okrogli mizi diskutirali o uspešnosti in neuspešnosti političnega početja naših predstavnikov, skratka kjer bi se „levica“ z „desnico“ srečavala klubska, kamor bi zdaj prva zdaj druga povabila predavatelja, slovenskega ministra, političnega ekonomista, krščanskega filozofa, marksističnega zgodovinarja in še koga, da bi se navadili izražati svoje misli in preverjati drug drugemu avtentičnost besed in dejanj...

Tako tudi Kokotova pesem ne bi bila več krik osamelca, ne bi razmišljala o pogrebu živih, temveč bi se pesnik prej ali slej — tudi angažirano — vprašal: veš, poet, svoj dolg? In bi storil svoje za idejno, nato pa za akcijsko enotnost nas vseh, ki nam narodna svoboda ni prazna beseda. Kajti na Koroškem ima pesnik še zmeraj svoj družbeni (narodni) dolg. Kakor se ga je zavedal Prešeren. In Gregorčič. Tudi Kokot se ga zaveda, ko dela narodno inventuro:

*Mi smo kot njiva
v bregu, ki se orje
navzdol.*

*Pri tem pa pozabljamo
na prastaro modrost.*

*Mi samo
orjemo, orjemo, orjemo,
ker ni več hlapcev in volov,
ki bi grudo zvozili nazaj.*

Tako ima pač Kokotov čas, tako ima Kokotov prostor svoj zbegani, a pravični lirični izraz, svojo trepetajočo podobo:

*Ostal sem sam,
kot zgubljeno jagnje
sredi jame...*

Čeprav si pogumno dopoveduje v isti pesmi, da

*kdor samo čaka
na milost in nemilost
drugih,
naj postane plen požrešnih žrel.*

Ničesar drugega ta prispevek ne namerava kakor opozoriti vse tiste slovenske koroške rojake, ki „dobro v srcu mislijo“, pa se doslej niso zanimali za to molovsko komponirano, vendar resnično občuteno in slikovito izpovedano sodobno „koroško bol“, da nobena razlaga pesmi ne more nadomestiti b r a n j a teh pesmi, zato se je dotaknil samo ene skupine v zbirki Ura vesti in prepušča ostale v osebni pretres bralcu, se pravi kupcu. Za pokušno morda samo še

KMEČKA ROKA

*Ali si že
pogledal dlan
svoje roke?
Morda si bil pri vedeževalki,
da ti je iz nje prebrala
tvojo bodočnost.*

*Ali si že videl
raskavo roko
kmeta?
V njej ne boš videl
bodočnosti.*

*V njej je preteklost,
samo preteklost!*

Lepšega spomenika žuljasti dlani tudi Mile Klopčič ni postavil.

Ali kot primer miselne lirike — V. vprašanje: Zakaj pričakuješ, da se vrne ptica, če si razdrl njeno gnezdo?

Janko Messner

Vloga koroških Slovencev

V SLOVENSKEM
KULTURNEM IN NARODNOSTNEM RAZVOJU

V zadnji številki našega lista smo poročali, da je pri založbi Obzorja v Mariboru izšel zbornik „Koroška in koroški Slovenci“. Knjigo smo bralcem že kratko predstavili, tukaj pa ponatiskujemo zapisek o razgovoru, ki ga je z mariborskim Večerom imel glavni urednik zbornika dr. Vladimir Klemenčič.

Dr. Vladimir Klemenčič, glavni urednik zbornika, obenem pa urednik njegovega geografsko-socialnega dela (medtem ko sta uredila zgodovinski del dr. Janko Pleterski in dr. Tone Zorn, jezikovno leposlovni del pa dr. Janko Kos) je povprašan za značilnosti in namen publikacije povedal, da gre za meddisciplinsko stvaritev in za dosežek, ki so ga prispevali razni rodovi sodelavcev, s te in one strani meje, predstavniki obeh koroških skupin.

● Glavne rdeče niti knjige!

Nakazan je celotni doprinos k slovenski kulturi na Koroškem, posebej pa še na zamejskem Koroškem. Razgrnjeni so aktualni problemi koroških Slovencev s kulturnega, gospodarskega in socialnega vidika.

● Njena postavljenost v čas!

Knjiga ni nastala kot zapoznel odmev na 50-letnico koroškega plebiscita, saj je nastajala že dve leti. In eden od glavnih pobudnikov zanjo je bil inž. Pavle Žaucer, skupaj z odborom koroških partizanov.

● Komu je namenjen zbornik Koroška in koroški Slovenci!

Napisan je poljudno, vendar ne z drugo roko, posrečilo se je namreč to, da so strokovnjaki sami našli primerno poljudno obliko, ne pa šele njim sledeči predelovalci pretežnega in nedostopnega. Namenjen je slovenskim izobražencem in tudi med slovensko mladino je veliko zanimanja zanj. Uporaben za odstranjanje neinformiranosti o koroškem problemu. Tudi kot dopolnilno šolsko berilo. Skromen prispevek k znani zahtevi slovenskih študentov po ustreznem proučevanju koroške problematike.

● Kaj je knjiga še prinesla s seboj!

Združila je praktično vse sile, ki so se ukvarjale ali se ukvarjajo s Koroško v kakršnikoli zvezi. Je poskus sinteze zadevnih prizadevanj in obenem program za nadaljnje delo na tem področju. Prav mlajši sodelavci so pokazali veliko zanimanje za nadaljnje delo.

● Še kakšne posebnosti zbornika!

Knjiga je zelo bogata opremljena s slikami in dokumenti, na koncu, kot dodatek, pa sta objavljena še pregledna karta, ki kaže delež slovenskega prebivalstva na jezikovno mešanem ozemlju avstrijske južne Koroške, po popisu leta 1951, in pa spomenica koroških Slovencev zvezni vladi republike Avstrije iz leta 1955.

● Avtorji!

V geografskem socialnem delu — dr. Svetozar Ilešič, dr. Ivan Gams, dr. Jakob Medved, dr. Matjaž Jeršič, dr. Vladimir Klemenčič, v zgodovinskem delu — dr. Fran Zwitter, dr. Jaro Šašel, dr. Bogo Grafenauer, dr. Janko Pleterski, dr. Vasilij Melik, Ljude Ude, dr. Tone Zorn, dr. Joško Tischler, dr. Fran Vatovec, Mirko Juteršek, Zorka Weiss, v jezikovno leposlovnem delu — dr. Franc Sušnik, dr. France Tomšič, dr. Tine Logar, dr. Pavle Zabltnik, Urban Jarnik, dr. Anton Slodnjak, dr. France Bernik, Jožef Štefan, Jakob Skeč, Fran Eller, dr. Jaža Mahnič, Prežihov Voranc, Drago Družkovič, Milka Hartman, dr. Reginald Vospemnik, Valentin Polanšek, Andrej Kokot, Karel Smolle-Miško Maček, Florian Lipusch-Borut Kostanek, Erik Prunč-Niko Darle, Gustav Janusch in dr. Boris Paternu.

Za konec pa še zanimive misli, ki jih je glavni urednik zbornika povedal v uvodni besedi h knjigi, kjer pravi:

Širjenje kulturne in znanstvene misli med narodi vedno manj zavirajo državne meje. Načelo, da kulturne in znanstvene ustvarjalnosti ne poznajo državnih meja, se je uveljavilo tudi v Ustanovni listini. Za razvoj in širjenje slovenske kulture ter znanosti med Slovenci, ki živimo na teritorialno povezanih, po državnih mejah pa ločenih pokrajinah: v Sloveniji, Avstriji, Italiji ter na Madžarskem je možnost uveljavljanja te zamisli temeljne pomembnosti.

S stopnjevanjem družbenoekonomskim razvojem na Južnem Koroškem v Avstriji, Italiji, in v Sloveniji se v zadnjih dveh desetletjih povečuje število slovenske mladine, ki se šola na srednjih in visokih šolah. Pri tej mladini lahko spremljamo stopnjevano zanimanje po celovitem prispevku Slovencev za razvoj znanosti in kulture. Odprtost meja pogojuje zanimanje vse slovenske mladine za narodnostne probleme zamejskih Slovencev na vsem slovenskem kulturnem prostoru.

Med slovensko mladino na avstrijskem Koroškem, v Italiji in Sloveniji se stopnjuje želja po poznavanju kulturnega in zgodovinskega razvoja ter socialnoekonomskega položaja koroških Slovencev. Zato smo s sodelovanjem zgodovinarjev, slavistov, geografov, etnologov in umetnostnih zgodovinarjev ter sodelavcev drugih strok, iz avstrijske Koroške in Slovenije, zbrali dragocene prispevke, ki naj v tej knjigi osvetlijo vlogo koroških Slovencev v slovenskem kulturnem in narodnostnem razvoju.

Za sodelovanje pri pripravi te, za širjenje slovenske kulture pomembne publikacije, se zahvaljujem vsem piscem in članom uredniškega odbora, zlasti pa tovarišu inž. Pavlu Žaucerju, ki je s člani Odbora koroških partizanov eden od glavnih pobudnikov za izdajo te knjige.

Zbornik KOROŠKA IN KOROŠKI SLOVENCİ lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

● **KOROŠKI PLEBISCIT**, razprave in članki, 564 str. vel. formata, zemljevidi in dokumenti, ilustr., pl. 206 šil.

● **KOROŠKA IN KOROŠKI SLOVENCİ**, zbornik poljudnoznanstvenih in leposlovnih spisov, 392 str., ilustr., br.

● **Jože Šircelj: KOROŠKA ZNAMENJA**, zapiski o obiskih pri koroških Slovencih, 264 str. vel. formata, ilustr., kart. 118 šil.

● **Fran Zwitter: NACIONALNI PROBLEMI V HABSBUŠKI MONARHIJI**, 232 str., zemljevid, pl. 46 šil.

● **KOROŠKA V BORBI**, spomini na osvobodilno borbo, 224 str. in 40 str. slik. prilog, br. 30 šil.

● **Anton Slodnjak: ZGODOVINA SLOVENSKEGA SLOVSTVA**, dve knjigi skupaj 592 str., slik. priloge, pl. 160 šil.

● **Niko Kuret: PRAZNIČNO LETO SLOVENCEV**, šege in navade, tri knjige skupaj 840 str., slik. priloge, pl. 233 šil.

Priporočamo vam

● **Andrej Kokot: URA VESTI**, pesniška zbirka, 72 str. ilustr. br. 50 šil.

● **Valentin Polanšek: GRAPE IN SONCE**, pesniška zbirka, 78 str., br. 25 šil.

● **Janko Messner: ANSICHTSKARTEN VON KÄRNTEN**, literarni prikaz „koroške stvarnosti“ (v nemščini), 40 str., ilustr., br. 15 šil.

● **Janko Messner: SKURNE STORJE**, zbirka črtic, 148 str., ilustr., br.

● **„NAŠA KNJIGA“** „CELOVEC - WULFENGASSE“

turnem domu z mnogimi oddelki in tako naprej. Sanjal, pravim, ker celovški slovenski meščani in podeželjani ne bi vedeli kaj početi s takšnim mogočnim poslopijem, „vadiť“ bi se morali najprej v družbenih kontaktih in kulturnih srečanjih v kakem manjšem klubskem prostoru, kjer bi Kokoti brali najnovejše pesmi, Lipuši provocirali etablirance z izbrušenimi

V. KOLESARSKA DIRKA „ALPE-ADRIA“

V nedeljo popoldne se je končala v Ljubljani V. mednarodna kolesarska dirka „Alpe-Adria“.

ŠKOFJA LOKA 71

Na XXII. mednarodnih cestnih hitrostnih motornih dirkah za nagrado Škofje Loke se je v nedeljo smrtno ponesrečil angleški motociklist Burges.

USPEŠNI AVSTRIJSKI NOGOMETAŠI

Minuli teden so avstrijski nogometaši dosegli izvrstne rezultate v tekmi za evropsko prvenstvo državnih reprezentanc in v tekmah za kvalifikacijo na olimpijskem turnirju leta 1972 v Münchenu.

V Dublinu, glavnem mestu Irse, je avstrijska državna reprezentanca premagala irsko reprezentanco z rezultatom 4:1 in tako dosegla prvi dve točki kvalifikacijske skupine 6 za evropsko prvenstvo.

Pred 100.000 gledalci je avstrijska nogometna reprezentanca „pod 23“ dosegla v Leningradu proti ruski reprezentanci odličen rezultat 1:1.

Športna novica

Ob 10. obletnici obstoja športnega društva ASKO Kotmar vas in otvoritvi nove klubske hiše je Kotmar vas priredila minulo nedeljo mednarodni nogometni turnir, katerega se je udeležilo tudi nogometno moštvo vzhodne konske nogometne lige Slovenije Partizan Šmartno ob Paki.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-4-24.

Še ta mesec sklep o elektrarni Borovlje?

V Celovcu je bil prejšnji teden občni zbor Avstrijske družbe dravskih elektrarn (ÖDK), na katerem je bilo podano poročilo o poslovnem letu 1970.

Govora je bilo tudi o predvideni gradnji elektrarne Borovlje, ki bo nastala v bližini dravskega mostu pod Humperkom.

Prihodnji teden od 7. do 12. junija bo v Millstattu letošnje zasedanje avstrijskih strokovnjakov vodnega gospodarstva.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 - 6.30 - 8.00 - 10.00 - 13.00 17.00 - 19.00 - 20.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže - 5.30 Kmetijska oddaja - 5.53 Ljudske viže - 5.40 Jutranja opažanja - 5.43 Plesne jutranje melodije - 6.00 Jutranja gimnastika - 6.35 Glasba in dobri nasveti - 6.45 Deželni razgled - 7.00 Glasbeni mozaik - 7.45 Lokalna poročila - 8.05 Godba na pihala - 8.15 Oddaja za ženo - 9.00 Za prijatelje stare glasbe - 10.05 Operetni koncert - 11.25 Oddaja za podeželje - 11.45 Za avtomobiliste - 13.05 Deželni razgled - 13.30 Glasba po kosilu - 13.45 Slovenska oddaja - 15.30 še vedno priljubljeno - 16.15 Ženska oddaja - 18.10 Odmev časa - 18.40 šport - 18.45 Note in beležke - 18.55 Lahko noč otrokom - 19.05 Pregled sporeda - 19.05 Zabeležite si - 19.35 Melodija in ritem - 20.05 Deželna poročila - 22.10 šport iz vsega sveta.

Sobota, 5. 6.: 5.05 Ljudske viže - 7.55 Naš hišni vrt - 10.00 Šolska oddaja - 11.00 Naša lepa domovina - 13.50 Za zbiralce znamk - 14.00 Zabavni koncert - 15.30 Voščila - 17.10 Pestro sobotno popoldne - 18.00 Mala solistična parada - 18.40 Umetnostna in kulturna kritika - 19.40 Melodija in ritem - 20.10 Od melodije do melodije - 21.00 Operetni koncert - 21.30 Kabinet doktorja Nonsena - 22.22 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 6. 6.: 6.10 Igra na orgle - 7.35 Zgornje-avstrijske slike - 8.05 Zvenec Jutranji pozdrav - 8.15 Kaj je novega - 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 12.03 Za avtomobiliste - 13.45 Na obisku pri Gradiščancih, reportaža - 14.30 Voščila - 16.00 Otroška oddaja - 16.30 Življenje in delo bratov Schrammel - 17.05 Plesna glasba - 18.00 Majhen večerni koncert - 18.30 Pogovor o umetnosti - 18.45 Zborovsko petje - 19.00 Nedeljski šport - 19.30 Govori deželni glavar Sima - 19.40 Deželni razgledi - 20.10 Avstrijska rally - 21.15 Zveneca Avstrija.

Ponedeljek, 7. 6.: 5.05 Godba na pihala - 5.33 Ljudske viže - 9.00 Šolska oddaja - 10.45 Prava beseda na pravem mestu - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Knjižni kotiček - 15.00 Komorna glasba - 16.15 Za ženo - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 Anekdote in glasba - 18.00 Oddaja kmetijske zbornice - 19.15 In ljudje so tako prijetni - 20.10 Avstrijske radijske igre po letu 1945.

Torek, 8. 6.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Šolska oddaja - 9.30 Dežela ob Dravi - 10.00 Majstri dvajsetega stoletja - 10.20 Slavni operni liki - 10.45 Sodobno agrarno gospodarstvo - 11.00 Harmonični zvoki - 14.30 Za mladino - 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem - 16.15 Za ženo - 16.30 Otroška oddaja - 18.00 Oddaja sindikalne zveze - 19.15 in kaj pravile vi? - 20.10 Orkestrski koncert - 21.30 Zabavno iz filmskega sveta v besedi in glasbi.

Sreda, 9. 6.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Kulturni svetovi sodobnosti - 9.30 Vesele note - 10.00 Gledališče in koncert - 11.00 Jodlerji iz alpskega sveta - 14.30 Koroški visokoškolski obzornik - 15.00 Igra na orgle - 16.15 Za ženo - 16.30 Operetni koncert - 17.10 V kavarni - 18.00 Oddaja industrije - 19.15 Jezik domovine - 20.10 Domovina Avstrija - 21.00 Za prijatelje planin - 21.15 Staroavstrijska silnikarica.

Četrtek, 10. 6.: 6.10 Igra na orgle - 6.35 Nov dan se začneja - 7.35 Kadar petelin zajepe - 8.05 Zborovska glasba - 9.00 Bili mora valček - 10.30 Radijska pripovedka - 11.30 Dopoldanski koncert - 12.05 Za avtomobiliste - 13.45 iz domovine - 16.00 Otroška oddaja - 16.30 Pozdravljen Dunaj - 17.05 Plesna glasba - 18.00 Veselo petje, veselo igranje - 19.00 Prazniški šport - 19.30 Deželni razgledi - 20.10 „Danes igra Zlehrer...“ - 21.35 Češke miniaturo.

Petek, 11. 6.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Pesmi narodov tekom časa: Avstrija - 9.30 Vesele note - 10.00 Zgodovinske slike iz Avstrije - 10.45 Pomagati kot poklic - 11.00 Zvenec kratkočasje - 14.30 Koroški profili - 14.45 Koroški avtorji: Hans Giegacher - 16.15 Žena v kmetijstvu - 16.45 Otroška oddaja - 17.10 Glasba za konec tedna - 18.00 Oddaja delavske zbornice - 18.45 Note in beležke - 19.15 Veselo in zabavno - 20.10 Zveneca alpska dežela - 21.10 Pogovor čez mejo - 21.40 Poskočno zaigrano - 22.20 Preko meja.

Slovenske oddaje

Sobota, 5. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 6. 6.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 7. 6.: 13.45 Informacije - Iz ljudstva za ljudstvo.

Torek, 8. 6.: 13.45 Informacije - Športni mozaik - Solistična glasba.

Sreda, 9. 6.: 13.45 Informacije - Za naše mlade poslušalce - Koroški zbori.

Četrtek, 10. 6.: 7.00 Duhovni nagovor - Duhovne pesmi.

Petek, 11. 6.: 13.45 Informacije - Iz koroške literarne delavnice.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 - 5.00 - 7.00 - 8.00 - 9.00 - 11.00 - 12.00 - 13.00 - 14.00 - 17.00 - 18.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro - 5.30 Danes za vas - 5.45 Informativna oddaja - 6.00 Jutranja kronika - 6.30 Informativna oddaja - 7.25 Pregled sporeda - 7.45 Informativna oddaja - 10.00 Danes popoldne - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki za tuje goste - 12.00 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 15.00 Dogodki in odmevi - 16.00 Vsek dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in v svetu - 19.00 Lahko noč otroci - 19.10 Obvestila - 19.30 Radljski dnevnik - 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 5. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tehnik - 9.35 Robert Stolz dirigira orkester Berlinskih simfonikov - 12.10 Odmevi iz baletnih odrov - 12.40 Poje basist Friderik Lupša - 14.10 Glasbena pravilnica - 14.30 Veseli zvoki z domačimi ansambli - 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 16.40 Dobimo se ob isti uri - 17.10 Gremo v kino - 17.50 Kitara v ritmu - 18.15 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 18.45 S knjižnega trga - 19.15 Ansambel Lojeta Slaka - 20.00 Domače pesmi in plesi - 20.30 Zabavna radijska igra - 21.00 Ples v soboto zvečer - 22.20 Oddaja za naše izseljenice - 24.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 6. 6.: 6.00 Dobro jutro - 6.50 Danes za vas - 7.30 Za kmetijske proizvajalce - 8.05 Radijska igra za otroke - 9.05 Koncert iz naših krajev - 10.05 še pomnite, tovariši! - 10.25 Pesmi borbe in dela - 10.45 Voščila - 11.50 Pogovor s poslušalci - 13.30 Nedeljska reportaža - 13.50 Z domačimi ansambli - 14.05 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri - 14.30 Humorska tedna - 14.50 Klavir v ritmu - 15.05 iz opernega sveta - 16.00 Zabrani sledovi, radijska igra - 17.05 Nedeljsko športno popoldne - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Zabavno glasbena oddaja - 22.20 Plesna glasba - 23.15 Jazz.

Ponedeljek, 7. 6.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb - 9.20 Cicibanov svet - 9.40 Orkester Caravelli - 12.10 Claude Debussy: Igre - 12.40 Igrajo veliki pihalni orkestri - 14.10 iz del mojstrov lahke glasbe - 14.35 Voščila - 15.40 Poje zbor „Ivan Cankar“ - 16.40 iz opernega sveta - 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne - 18.35 Mladinska oddaja - 19.15 Ansambel Ota Roma - 20.00 Richard Wagner: Lohengrin, opera - 21.35 Lahka glasba - 22.15 Za ljubitelje jazza - 23.05 Franc Kosmač: Pesmi - 23.15 S popevkami po svetu.

Torek, 8. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Radijska šola - 9.35 Pesmi Marjana Vodopivca na stara narodna besedila - 12.10 iz Kagojeve opere „Črne maske“ - 12.40 Po domače - 14.10 Moj svet je glasba - 14.30 Godala v ritmu - 14.40 Mladinska oddaja - 15.40 Violončelist Edi Majaron - 16.40 Rad imam glasbo - 17.10 Popoldanski simfonični koncert - 18.15 V terek navsedenje - 18.45 Narava in človek - 19.15 Z ansambлом Zadovoljni Kranji - 20.00 Prodajalna melodij - 20.30 Urejena razmerja, radijska igra - 21.16 Lahka glasba - 22.15 Komorne skladbe Karola Szymanowskega - 23.15 Od popevke do popevke.

Sreda, 9. 6.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Opera matineja - 9.05 Za mlade radovedneže - 9.20 iz glasbenih šol - 9.40 Lepe melodije - 12.10 iz Dvorakovih „Slovanskih plesov“ - 12.40 Od vasi do vasi - 14.10 Lahka glasba - 14.35 Voščila - 15.40 iz opusa Felixa Mendelssohna - 16.40 Plesni orkester RTV Ljubljana - 17.10 Jezikovni pogovori - 17.25 Ob 10-letnici festivala „Slovenska popevka“ - 18.15 iz Mozartove opere „Gledališki ravnatelj“ - 18.40 Naš razgovor - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 21.45 Minute z gbdali - 22.15 S festivalov jazza - 23.05 Mala panorama nizozemske lirike - 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Četrtek, 10. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.50 Od kod življenje in kam nas vodi - 9.35 Orkestra Ray Conniff in Paul Mauriat - 12.10 iz opere „Glumač!“ - 12.40 Z domačimi ansambli - 14.10 Mladinski pevski festival 1971 - 14.45 Mehurčki - 16.40 Portreti skladateljev lahke in zabavne glasbe - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Orgle v ritmu - 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom - 19.15 Kvartet Silva Štingla - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 20.30 „Slovenska popevka 71“ - 22.15 Novi posnetki domače muzike - 23.15 iz albuma Izvajalcev Jazza - 23.40 Godala za lahko noč.

Petek, 11. 6.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Opera matineja - 9.05 Radijska šola - 9.35 Venček narodnih - 12.10 iz Lipovškovič albumov za klavir in violino - 12.40 Ansambel bratov Avsenik - 14.10 Skladbe za mladino - 14.35 Voščila - 15.30 Napotki za turiste - 15.40 Dela romantičnih mojstrov - 16.40 Rad imam glasbo - 17.10 Človek in zdravje - 17.20 Ob 10-letnici festivala „Slovenska popevka“ - 18.50 Ogledalo našega časa - 19.15 Trio Vitala Ahačiča -

Sobota, 5. 6.: 16.30 Za otroke - 16.55 Za družino - 17.25 Boutique - 18.00 Tedenski obzornik - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Kultura aktualno - 18.50 Dobar večer v soboto Zeli Helz Conrads - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Rudi Carrell Show - 21.15 Šport - 21.45 Čas v sliki - 22.00 Ježa v viharju.

Nedelja, 6. 6.: 15.00 Stražar v svetliniku - 15.15 Flipper - 15.40 Kontakt - 16.10 Konjske dirke - 17.10 Brez nagobčnika - 18.00 Turneja - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 Šport - 20.10 Beseda za nedeljski večer - 20.15 Gerhart Hauptmann: Tkaici - 21.55 iz medicinske šole - 22.25 Čas v sliki - 22.40 iz moje knjižnice.

Ponedeljek, 7. 6.: 18.00 Znanje aktualno - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske - 18.50 Silents please - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Omer paša - 21.05 Poštni predal 7000 - 21.20 Telešport - 22.35 Čas v sliki.

Torek, 8. 6.: 18.00 Anglesčina - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Kultura aktualno - 18.50 Zahodna od Santa Fe - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Cirkus - 21.05 Po sledih Hermanna Brocha - 21.55 Čas v sliki - 22.15 Kolesarske dirke po Avstriji.

Sreda, 9. 6.: 10.00 Kaj morem postati - 10.30 Britanska književnost - 11.00 Ježa v viharju - 12.25 Telešport - 16.30 Za otroke: Potopljena ladja - 17.15 Mednarodni mladinski obzornik - 17.35 Lassie - 18.00 Francoščina - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Slike iz Avstrije - 18.50 Ena odveč v Tourizanne - 19.15 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Panorama - 21.15 Nepričakovano umrl, kriminalna igra - 22.50 Čas v sliki - 23.05 Kolesarske dirke po Avstriji.

Četrtek, 10. 6.: 16.30 Za otroke: Bogastvo in sreča - 17.00 Potovanje po morju z avirami - 18.00 Družina in nove življenjske oblike - 18.30 Otrokom za lahko noč - 18.35 Tajnosti morja - 19.25 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Ljudje, TV-igra - 21.30 Koncert dunajskih filharmonikov - 21.55 Čas v sliki - 22.10 Kolesarske dirke po Avstriji.

Petek, 11. 6.: 10.00 Dunajski kongres - 10.30 Na obisku pri H. C. Artmannu - 18.00 Ostani zdrav - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Slike iz Avstrije - 18.41 Oddaja zvezne gospodarske zbornice - 18.50 Cesarični sel - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Kadar oče s sinom - 21.15 ORF-report - 22.15 Čas v sliki - 22.30 Vesel konec tedna - 22.35 Kolesarske dirke po Avstriji.

Sobota, 5. 6.: 18.30 Svet knjige - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Žrtve, TV-igra - 21.45 Teleprezipe.

Nedelja, 6. 6.: 18.30 Iz moje knjižnice - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 iz življenja naših žuželk - 20.00 Šah kraljevska igra - 20.15 Filmska komedija - 21.55 Teleprezipe.

Ponedeljek, 7. 6.: 18.30 Kaj morem postati - 19.00 Komputer - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Svet jutrišnjega dne - 21.15 Tanker, film - 22.45 Teleprezipe.

Torek, 8. 6.: 18.30 Britanska književnost - 19.00 Porta do glasbe - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Gale is dead, dokumentarni film - 21.05 Ollapatrida, komedija - 22.15 Teleprezipe.

Sreda, 9. 6.: 18.30 To je London - 19.00 Bratje v vesolju - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Big Valley - 21.15 Gertrud, film - 23.05 Teleprezipe.

Četrtek, 10. 6.: 18.30 Dunajski kongres - 19.00 Kontakt - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Romanca v molu - 21.50 Teleprezipe.

Petek, 11. 6.: 18.30 Na obisku pri H. C. Artmannu - 19.00 Stikalni načrt duha - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Vesel konec tedna - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Jerry Lewis Show - 21.15 Ponovitev želja.

Sobota, 5. 6.: 8.30 Jugoslovanski TV festival na Bledu - 15.00 Kolesarska dirka po Italiji - 16.00 Atletika - 17.10 Mladinski quiz - 20.00 Dnevnik - 20.35 Kmečka ohca v Ljubljani, reportaža - 21.25 Rezervirano za smeh - 21.55 Maščevalci - 22.45 Kažipot - 23.05 Poročila.

Nedelja, 6. 6.: 8.35 Madžarski pregled - 9.30 po domače - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Mozaik - 10.50 Otroška matineja - 12.00 Najlepša pesem na svetu - 13.00 Mestece Peyton - 13.50 Kažipot - 18.00 Vroč milijoni, angleški film - 20.00 Dnevnik - 20.35 Gobarji - 21.25 Videofon - 21.40 Poročila - 21.55 Športni pregled - 22.25 Reportaža s festivala jugoslovanske RTV.

Ponedeljek, 7. 6.: 16.45 Odrpta univerza - 17.15 Madžarski pregled - 17.40 Tigrček Peter - 18.00 Risanka - 18.15 Obzornik - 18.30 Zlatar - 19.00 Mozaik - 19.05 Mladi za mlade - 20.00 Dnevnik - 20.35 Feniks preveč, drama - 21.30 Kulturne diagonale - 22.10 Poročila.

Torek, 8. 6.: 16.45 Madžarski pregled - 17.45 Ela Perocl: Nina in Ivo - 18.00 Risanka - 18.15 Obzornik - 18.30 Niso samo rože rdeče - 19.05 Ribe v Jadranu - 19.30 Starši in otroci - 19.40 Za boljši jezik - 20.00 Dnevnik - 20.35 Sla po življenju, ameriški film - 22.35 Literarni nokturno - 22.45 Poročila.

Sreda, 9. 6.: 14.30 Kolesarska dirka po Italiji - 17.05 Madžarski pregled - 17.45 Pika Nogavička - 18.15 Obzornik - 18.30 Glasbena oddaja - 19.00 Mozaik - 19.05 Od filma do filma - 19.20 Po sledih napredka - 20.00 Dnevnik - 20.35 Teh naših 50 let - 21.35 Deček Nikiška, ruski balet - 22.20 Poročila.

Četrtek, 10. 6.: 16.35 Madžarski pregled - 17.45 Veseli tobogan - 18.15 Obzornik - 18.30 Družine, poljudnoznanstveni film - 19.00 Mozaik - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Vse življenje v letu dni - 20.00 Dnevnik - 20.35 Slovenska popevka 71 - 21.45 Moj svet.

Petek, 11. 6.: 13.30 Tenis Romunija-Jugoslavija - 17.45 Vijavaja-ringaraja - 18.15 Obzornik - 18.30 Glasbeni dnevnik - 19.00 Mestece Peyton - 20.00 Dnevnik - 20.35 Slovenska popevka 71 - 21.45 Velika parada komedij, ameriški film - 23.10 Poročila.

20.00 Komorni zbor radija Maribor - 20.30 „Slovenska popevka 71“ - 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih - 23.15 Jazz pred polnočjo.